

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

Evidenčné číslo: 101006/I/2018/36069194041339396

**OPTIMALIZÁCIA DAŇOVÉHO ZAŤAŽENIA –
APLIKÁCIA NA VYBRANÝ DAŇOVÝ
SUBJEKT**

Diplomová práca

2018

Bc. Andrea Šadláková

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

**OPTIMALIZÁCIA DAŇOVÉHO ZAŤAŽENIA –
APLIKÁCIA NA VYBRANÝ DAŇOVÝ
SUBJEKT**

Diplomová práca

Študijný program: Daňovníctvo a daňové poradenstvo
Študijný odbor: Financie, bankovníctvo a investovanie
Školiace pracovisko: Katedra financií
Vedúci záverečnej práce: prof. Ing. Anna Schultzová, PhD.

Bratislava 2018

Bc. Andrea Šadláková

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum: 15.04.2018

.....

(vlastnoručný podpis)

Pod'akovanie

Touto cestou chcem pod'akovať vedúcej diplomovej práce prof. Ing. Anne Schultzovej, PhD. za odborné konzultácie, rady a pripomienky, ktoré mi pomohli pri vypracovaní diplomovej práce. Taktiež sa chcem pod'akovať spoločnostiam auditorea partners s. r. o. a auditorea k. s. za praktické znalosti a konzultáciu.

ABSTRAKT

ŠADLÁKOVÁ, Andrea: *Optimalizácia daňového zaťaženia – aplikácia na vybraný daňový subjekt*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra financií. – Vedúci záverečnej práce: prof. Ing. Anna Schultzová. – Bratislava: NHF EU, 2018, 71 s.

Cieľom diplomovej práce je poukázať na ekonomicko-finančné nástroje vlády, ktoré z makroekonomického hľadiska vplyvajú na príjem do verejných rozpočtov, ale z mikroekonomického pohľadu majú výrazný vplyv na zmenu daňového zaťaženia jednotlivých subjektov z hľadiska ich optimálneho zdanenia. Záverečná práca je rozdelená do štyroch kapitol a obsahuje 25 tabuliek, 5 grafov a 2 praktické príklady. V prvej kapitole nájdeme rôzne prístupy k definovaniu optimálneho daňového systému a ich vývoj. Taktiež tu nájdeme aj novodobé prístupy v oblasti zdaňovania, ktorými sú napr. globálna daň z kapitálu a daň z robotov. V druhej kapitole je vysvetlený cieľ práce, ktorý sme rozčlenili do niekoľkých čiastkových cieľov. Tretia kapitola sa venuje použitej metodike a metódam skúmania. V štvrtej kapitole sa zaoberáme praktickými príkladmi. Na prvom praktickom príklade môžeme vidieť zmeny daňového zaťaženia zvoleného subjektu po zmene legislatívy a výber nástrojov, ktoré subjekt použil v záujme optimalizovať svoj daňový základ. Ďalší praktický príklad sa venuje správne výberu právnej formy podnikania a jeho vplyvu na daňové zaťaženie vybraného subjektu.

Kľúčové slová: daňové zaťaženie, optimálny daňový systém, daňová optimalizácia, lineárna daň, progresívna daň, globálna daň z kapitálu, daň z robotov

ABSTRACT

ŠADLÁKOVÁ, Andrea: *Optimalization of the tax burden – application to selected taxpayer.* – University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Finance. – Consultant: prof. Ing. Anna Schultzová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2018, 71 p.

The aim of the diploma thesis is to point out the economic and financial instruments of the government, which from the macroeconomic point of view influence the income to the public budgets, but from the microeconomic point of view they have a significant impact on the change of the tax burden on the individual subjects in terms of their optimal taxation. The thesis is divided into four chapters and contains 25 tables, 5 graphs and 2 practical examples. In the first chapter we can find different approaches to defining the optimal tax system and their development. We can also find modern approaches in the area of taxation, for example global wealth tax and robot tax. The second chapter explains the aim of the work, which is analyzed closer in the partial aims. The third chapter deals with the used methodology and with the methods of search. The fourth chapter deals with practical examples. In the first practical example, we can see changes in the tax burden on the selected entity following the change in legislation and the choice of instruments that the entity used to optimize its tax base. Another practical example deals with the correct choice of legal form of business and its impact on the tax burden on the selected entity.

Keywords: tax burden, optimal tax system, tax optimalization, linear tax, progressive tax, global wealth tax, robot tax

OBSAH

Úvod.....	9
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	10
1.1 Daňová politika ako súčasť hospodárskej politiky štátu.....	10
1.2 Všeobecné požiadavky na optimálny daňový systém a ich vývoj.....	11
1.3 Optimálny daňový systém a daňová efektívnosť vs. daňová spravodlivosť.....	13
1.4 Daňové zaťaženie a jeho meranie.....	14
1.5 Ekonomicko-finančné nástroje vlády a vplyv na zmenu daňového zaťaženia daňových subjektov.....	16
1.5.1 Lineárna daň.....	18
1.5.2 Progresívna daň.....	20
1.5.3 Sadzba dane.....	25
1.5.4 Rozširovanie daňového základu.....	27
1.5.5 Zmena v štruktúre vládnych výdavkov	28
1.6 Nové prístupy zdaňovania	29
1.6.1 Globálna daň z kapitálu.....	29
1.6.2 Daň z robotov	32
1.7 Daňová optimalizácia	33
2 Cieľ diplomovej práce.....	35
3 Metodika práce a metódy skúmania	36
4 Výsledky práce a diskusia	37
4.1 Optimalizácia daňového zaťaženia právnických osôb.....	37
4.1.1 Charakteristika spoločnosti a oblasť jej podnikania.....	37
4.1.2 Skutočnosti, ktoré predchádzali daňovej optimalizácii.....	37
4.1.3 Zdaňovacie obdobie 2014	39
4.1.4 Zdaňovacie obdobie 2015	43
4.1.5 Zdaňovacie obdobie 2016	48
4.1.6 Zdaňovacie obdobie 2017	52
4.1.7 Skupinové zdanenie v Rakúsku.....	55
4.2 Optimalizácia daňového zaťaženia rakúskych fyzických osôb	57
4.2.1 Právne formy podnikania na Slovensku a v Rakúsku	57
4.2.2 Porovnanie zdanenia slovenskej s. r. o. a rakúskej GmbH.....	59
4.2.3 Porovnanie zdanenia slovenskej k. s. a rakúskej KG.....	60
4.2.4 Výber vhodnej formy podnikania pre rakúsku fyzickú osobu	62
Záver a diskusia	66
Zoznam použitej literatúry	70

Zoznam skratiek

Skratky legislatívy:

- zákon o dani z príjmov – Zákon č. 595/2003 Z. z. zo 4. decembra 2003 o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.

Skratky použité v texte:

- EÚ-28 – aktuálny počet krajín Európskej únie (rok 2018),
- mil. – milión,
- € - euro,
- FO – fyzická osoba,
- PO – právnická osoba,
- DPH – daň z pridanej hodnoty,
- DzMV – daň z motorových vozidiel,
- % - percento,
- USD – americký dolár,
- a pod. – a podobne,
- USA – Spojené štáty americké,
- CEO – generálny riaditeľ,
- napr. – napríklad,
- vs. – versus,
- tzv. – takzvaný.

Úvod

Spoločnosť, v ktorej žijeme, a akú ju poznáme dnes, je výsledkom prirodzeného vývoja. Proces socializácie ľudskej spoločnosti si vyžadoval aj vznik práva a verejnej autority, ktorá by bola schopná určovať pravidlá, ktorými sa treba riadiť a kontrolovať ich dodržiavanie. Takúto autoritu vo všeobecnosti predstavuje štát. Štát plní v ľudskej spoločnosti veľa dôležitých úloh a na svoju činnosť potrebuje určité zdroje. Zdroje na financovanie svojej činnosti získava predovšetkým z daní, preto nastavenie efektívneho daňového systému by malo byť v centre jeho záujmu. Na optimalizáciu daňového systému môže štát použiť rôzne nástroje hospodárskej politiky. Štát má právo vybrať spôsob zdaňovania daňových subjektov, rozhodovať o výške vládnych výdavkov, ako aj o výške daňových sadzieb. V prípade nenaplnenia očakávaní, ktoré štát mal ohľadom objemu vybraných daní, sa môže rozhodnúť o sprísnení daňových pravidiel. Naopak, v čase hospodárskej recesie môže dôjsť k značnému uvoľneniu pravidiel v daňovej oblasti.

Kým štát sa snaží rôznymi nástrojmi maximalizovať daňový výnos, daňové subjekty sa naopak, snažia minimalizovať svoje daňové zaťaženie. Dane boli odjakživa v spoločnosti chápané ako “nutné zlo”, ktoré znižuje celkový disponibilný dôchodok, preto snahy daňových subjektov o zníženie ich daňového zaťaženia na optimálnu úroveň je stále aktuálnou témou. Aj keď sa niektoré subjekty uchýľujú k nekalým praktikám a spoliehajú sa na nízku pravdepodobnosť vzniku daňovej kontroly, existuje omnoho viac subjektov, ktoré sa pohybujú v medziach zákona a výšku svojej daňovej povinnosti vopred dôkladne plánujú. Nesnažia sa vyhýbať plateniu daní, ale dať štátu len takú časť svojho príjmu, ktorá im nespôsobí výraznú ujmu, či neohrozí ich ekonomickú aktivitu.

Štát preto musí nájsť optimálny spôsob, ako zdaniť daňové subjekty tak, aby nedochádzalo k zvyšovaniu finančnej kriminality a demotivácii daňových subjektov platiť dane. Po výbere daní je veľmi dôležitým krokom správna alokácia a redistribúcia daňových príjmov, ktorá zvyšuje daňovú disciplínu daňových subjektov a prispieva k správne fungovaniu ekonomiky.

Cieľom tejto diplomovej práce je teda identifikovať jednotlivé nástroje, ktorými štát reguluje daňové zaťaženie subjektov, vysvetliť reakciu daňových subjektov na zmenu daňového zaťaženia a poukázať na možnosti, ktoré daňové subjekty majú na optimalizáciu svojho daňového základu bez toho, aby sa uchýľovali k daňovým únikom.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Daňová politika ako súčasť hospodárskej politiky štátu

Trhová ekonomika je založená na systéme slobodného podnikania a funguje vplyvom trhového mechanizmu. V priebehu vývoja spoločnosti a ekonómie ako vedy sa názory jednotlivých ekonómov na postavenie štátu v trhovej ekonomike líšili.

Niektorí ekonómovia, ako napr. Adam Smith, pripisovali štátu len malé funkcie, ako ochrana majetku osôb a podnikateľov a tvorbu zákonov. Verili, že trhový mechanizmus funguje uspokojivo a neexistuje dôvod pre akékoľvek hlbšie štátne zásahy.

Neskôr sa zistilo, že trh nie je schopný automaticky riešiť všetky problémy, ktoré sa v ekonomickom živote vyskytujú. Išlo predovšetkým o identifikáciu trhových zlyhaní, medzi ktoré patrí nedokonalá konkurencia, asymetrické informácie, existencia verejných statkov a externality. Preto iní ekonómovia, akým bol aj John Maynard Keynes, boli zástancovia politiky štátnych zásahov do ekonomiky. Štát už neplní len základnú funkciu ochrany a zákonodarstva, ale aktívne sa zapája do ekonomického života prostredníctvom realizácie nezávislej hospodárskej politiky.

Na jej vykonávanie má štát k dispozícii viacero nástrojov, napríklad nástroje fiškálnej, monetárnej, dôchodkovej, zahraničnoobchodnej, či sociálnej politiky. Štát ovplyvňuje ekonomické dianie prostredníctvom vládnych výdavkov. Vládne výdavky sú neoddeliteľnou súčasťou HDP a ich výška rastie stabilným tempom. Vynakladajú sa predovšetkým na vzdelanie, zdravotníctvo, financovanie ochranných zložiek, armády a pod. Keďže každý výdavok potrebuje zdroj financovania, je na úlohe štátu takéto zdroje zabezpečiť. Vládne výdavky sú financované najmä z daní, ktoré podľa známeho amerického sudcu Olivera Wendella Holmesa predstavujú „cenu za civilizovanú spoločnosť“.

Daňová politika je súčasťou fiškálnej politiky štátu a jej základným nástrojom je daň. „Daň možno definovať ako povinnú, zákonom určenú, neekvivalentnú, spravidla sa opakujúcu platbu, ktorú daňové subjekty odvádzajú štátu v určenej výške a v stanovenom termíne.“¹

---

¹ SCHULTZOVÁ, A a kol. 2009. *Daňovníctvo – daňová teória a politika*. Bratislava : IuraEdition, 2009. s. 30. ISBN 978-80-8078-264-1.

Na dane sa môžeme pozerat' z dvoch hľadísk. Pre štát predstavujú príjmovú časť štátneho rozpočtu, kým pre daňovníkov dane predstavuje náklad, strasť, ktorú musia strpieť na základe platných predpisov. Je to platba, ktorá znižuje dôchodok daňovníka a ktorej sa vzdá, aby neskôr mohol spotrebúvať verejné statky a služby, ktoré sa z nej financujú.

Dane tvoria vôbec najväčšiu časť príjmov štátneho rozpočtu a štát musí vhodným nastavením daňovej politiky zabezpečiť dostatočnosť daňového výnosu. Tu sa dostávame do protichodnej situácie – štát chce prostredníctvom daní dosiahnuť čo najvyšší príjem, avšak daňové subjekty chcú do rozpočtu prispievať čo najmenej možným dielom. Ide teda o problematiku určenia optimálneho daňového systému a následne o použitie dostupných legálnych možností na znižovanie daňovej povinnosti, ktoré aktuálne platný daňový systém ponúka.

Tu nastáva otázka optimálnosti daňového systému a daňového zaťaženia, pričom musíme zohľadniť efektívnosť a spravodlivosť zdaňovania.

1.2 Všeobecné požiadavky na optimálny daňový systém a ich vývoj

Jeden optimálny daňový systém, ktorý by platil na celom svete, neexistuje. Daňový systém musí rešpektovať špecifiká danej krajiny, ako napr. výšku životnej úrovne obyvateľstva, gramotnosť, vzdelanosť, historické, kultúrne tradície a taktiež aj aktuálnu makroekonomickú a mikroekonomickú situáciu. Nemôžeme predsa očakávať, že sadzba dane z príjmov právnických osôb napr. 20 % bude rovnako optimálna aj pre Nemecko, aj pre Argentínu. Každá z týchto krajín má inú daňovú sústavu, inú mieru inflácie, inú životnú úroveň, inú výkonnosť ekonomiky, ako aj možnosti úpravy daňového základu. Taktiež musíme zohľadniť obidve strany tejto problematiky – požiadavky daňovníkov a očakávania štátu. Požiadavky daňovníkov na daňové zaťaženie ako dôležitý prvok daňového systému často zdôrazňoval aj 30. prezident Spojených štátov amerických Calvin Coolidge, keď povedal, že „výber väčšieho množstva daní, než je skutočne potrebné, je legalizovaná krádež“.

Náročnou problematikou určenia optimálneho daňového systému sa zaoberali viacerí ekonómovia. Prvým výsledkom ich vedeckého skúmania bolo určenie akéhosi balíka požiadaviek, ktorým je definovaný optimálny daňový systém. Medzi ekonómov,

ktorí sa zaoberali optimálnosťou zdanenia bol najmä Adam Smith, Richard Abel Musgrave, či Joseph Stiglitz.²

Požiadavky, ktoré sformulovali, sú celosvetovo platné aj v dnešnej dobe. Boli však definované v čase, keď ekonomiky ešte neboli dostatočne otvorené a neexistovala hospodárska kooperácia medzi štátmi v takom rozsahu, ako to je dnes. Chýbali informačné technológie, prepojené databázy, medzinárodné zmluvy a stupeň globalizácie a internacionalizácie nedosahoval príliš vysokú úroveň. Práve pri rozvíjaní hospodárskej spolupráce medzi jednotlivými štátmi vznikali rôzne problémy, ktoré bolo nevyhnutné riešiť. Pálčivou otázkou sa stala otázka rozdielneho zdaňovania podnikov v rámci krajín Európskej únie, ktorá narušovala investičné rozhodnutia a konkurenciu. Na riešenie tejto otázky bol v roku 1991 zriadený tzv. Rudingov výbor. Ten vyzdvihol potrebu harmonizácie daní v Európskej únii a na základe štúdie Rudingovho výboru Európska komisia navrhla minimálnu sadzbu dane z príjmov právnických osôb vo výške 30 % s tým, že maximálna sadzba by nemala prekročiť 45 %. Tento návrh však nebol členskými krajinami prijatý. Bol to typický príklad toho, že optimálny systém nemožno vyjadriť v číslach, musia sa len definovať všeobecné požiadavky.³

Na rozdiel od iných autorov bol však prístup k požiadavkám na optimálny daňový systém iný. Rudingov výbor sa *nesnažil optimalizovať daňový systém jednej krajiny, ale snažil sa o vyjadrenie optimálneho zjednoteného daňového systému, ktorý by platil všeobecne v celej Európskej únii.*⁴ Tieto požiadavky boli spravodlivosť, administratívna použiteľnosť, jednoduchosť, minimalizácia nákladov, daňová istota a transparentnosť.

---

² Adam Smith bol prvým z ekonómov, ktorý definoval zásady optimálneho daňového systému, často označované ako 4 hlavné kánony zdanenia. Išlo o zásadu spravodlivosti, zákonnosti, pohodlnosti a zásada minimalizácie zdanenia. Neskôr definoval požiadavky optimálneho daňového systému aj Robert A. Musgrave, ktorý pôvodné Smithove kánony rozšíril o dostatočnosť daňového výnosu a problematiku daňovej incidencie a daňovej distorzie. Ďalším autorom bol Joseph Stiglitz, ktorého požiadavky na optimálny daňový systém sa takmer zhodovali s tými, ktoré definoval Musgrave.

³ DEVEREUX, M. 1992. The Ruding Committee Report: An Economic Assessment. In *Fiscal Studies*, Vol. 13, No. 2, p. 96-107. ISSN 1475-5890

⁴ LACINA, L. 2007. *Měnová integrace. Náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2007. s. 234. ISBN 978-80-7179-560-5

1.3 Optimálny daňový systém a daňová efektívnosť vs. daňová spravodlivosť

V predchádzajúcej podkapitole sme si uviedli všeobecné požiadavky na optimálny daňový systém, ktoré boli definované významnými ekonómami. Je však možné, aby bol optimálny daňový systém aj efektívny, aj spravodlivý?

Efektívnosťou daňového systému sa rozumie, že sa dosiahne maximálny úžitok z výberu daní pri minimálnych nákladoch zdanenia. Týmito nákladmi rozumieme nielen administratívne náklady, ale aj nadmerné daňové bremeno, vplyvom ktorého dochádza k poklesu ekonomickej aktivity, ktorá by mohla byť inak zdanená. Hrozilo by riziko vzniku tzv. špirálovitého efektu, ktorý by mohol mať zničujúce dlhodobé dôsledky na hospodársky život celej spoločnosti.

Riešením efektívneho zdanenia je použitie *tzv. Ramsayovho daňového pravidla*, ktoré hovorí, že „vláda by mala zaťažiť najvyššími daňami tie inputy a outputy, ktorú sú najmenej elasticke v ponuke a dopyte.“⁵ Medzi najmenej elasticke statky patria potraviny či pôda. Za určitých okolností by teda používanie tohto pravidla viedlo k zvyšovaniu daňových výnosov s minimálnou distorziou.

Hoci vysoké zdanenie chleba či nájomného z pôdy by bolo efektívne, ľudia by ho pociťovali ako nespravodlivé. Keď sa zamyslíme nad tým, či sa v súčasnom daňovom systéme nachádza uplatnenie Ramseyovho pravidla, *môže tak dochádzať pri zdaňovaní mzdy živiteľov rodín* (tzv. primary wage earners), ktorých ponuka práce vykazuje minimálnu elasticitu. Títo živitelia majú väčšinou hypotéky, deti, partnera, preto je pre nich oveľa ťažšie reagovať na zmenu daňového zaťaženia znížením ponuky svojej práce.

Ďalším príkladom efektívneho, avšak nespravodlivého zdanenia je *daň z hlavy*. Táto daň je paušálnou daňou, ktorú platí každý človek bez ohľadu na vek, rasu, pohlavie, či výšku svojho príjmu. Táto daň je taktiež veľmi efektívna, avšak veľmi nespravodlivá, pretože oveľa väčšie daňové bremeno na svojich pleciach nesú chudobní ľudia, ako tí bohatší. Zavedenie tejto vysoko nespravodlivej dane do daňovej sústavy Veľkej Británie nakoniec spôsobilo politický pád „Železnej lady“ Margaret Thatcherovej. Môžeme zhrnúť, že zdaňovanie môže byť síce efektívne, nie vždy však musí byť spravodlivé. Vláda by preto pri budovaní optimálneho daňového systému mala nájsť optimálny pomer medzi týmito dvoma požiadavkami.

---

⁵ SAMUELSON, P. A. – NORDHAUS, W. D. 2000. *Ekonomia*. Bratislava : ELITA, 2000. s. 311. ISBN 80-8044-059-X

1.4 Daňové zaťaženie a jeho meranie

Nie je žiadnym tajomstvom, že zahraniční investori si vyberajú krajinu, do ktorej budú investovať, aj na základe fungovania daňového systému. Zaujíma ich, koľko finančných prostriedkov budú musieť vynaložiť na platbu dane, tzn. zaujíma ich **miera daňového zaťaženia subjektov**. „Daňovým zaťažením vyjadrujeme rozsah, v akom daňový systém alebo daň na základe uplatňovanej hospodárskej alebo daňovej politiky odčerpáva finančné zdroje z výnosu daňového subjektu.“⁶

Spôsoby merania daňového zaťaženia sa postupom času vyvíjali a neustále zlepšovali. V súčasnosti poznáme rozmanité spôsoby merania daňového zaťaženia, čo predstavuje pokrok v ekonomickej teórii. Meranie daňového zaťaženia je podstatné predovšetkým ako podklad pre smerovanie nových daňových reforiem a pre účely medzinárodného porovnávania.

Daňové zaťaženie meriame najmä prostredníctvom:

- nominálnej daňovej sadzby,
- priemernej daňovej sadzby,
- hraničnej daňovej sadzby,
- daňových kvót,

Nominálna daňová sadzba – jeden z najstarších spôsobov merania. Vyjadruje, aké percento z daňového základu je povinný daňovník zaplatiť. Postupne sa zistilo, že použitie tohto ukazovateľa je neefektívne, pretože v sebe nezahŕňa daňové bonusy, daňové úľavy, možnosti úpravy základu dane a pod. Nominálne daňové sadzby by boli efektívne len v tom prípade, ak by bol spôsob výpočtu daňového základu vo všetkých krajinách rovnaký.

Priemerná daňová sadzba – reálnejšie zachytáva výšku daňového zaťaženia subjektov. Ide o priemerné efektívne zdanenie. V priemernej daňovej sadzbe sú zahrnuté už aj úpravy základu dane o položky zvyšujúce a znižujúce základ dane. Vyjadrujeme ju ako podiel daňovej povinnosti a hrubého príjmu. Po výpočte priemernej daňovej sadzby môžeme niekedy zistiť, že priemerná daňová sadzba v krajine s vyššou nominálnou sadzbou dane je v konečnom dôsledku nižšia, ako v krajine s nižšou nominálnou daňovou sadzbou.

---

⁶ SCHULTZOVÁ, A a kol. 2009. *Daňovníctvo – daňová teória a politika*. Bratislava : IuraEdition, 2009. s. 23. ISBN 978-80-8078-264-1.

Hraničná daňová sadzba – hovorí o tom, koľko percent predstavuje podiel z poslednej peňažnej jednotky dôchodku platený formou daní. V prípade progresívneho zdanenia je hraničná daňová sadzba vyššia ako priemerná. Výška najvyššej hraničnej daňovej sadzby bola odjakživa predmetom diskusie ekonómov, ktorí sa zaujímali o určenie optimálneho daňového zaťaženia.

Daňová kvóta – na rozdiel od predchádzajúcich spôsobov merania daňového zaťaženia ide o ročnú kategóriu. Poznáme viacero druhov daňových kvót: ⁷

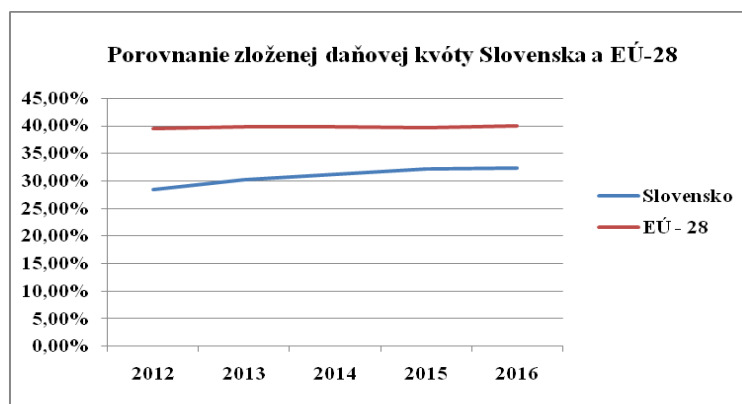
- a) *Daňová kvóta I* – ide o makroekonomický ukazovateľ, ktorý dáva do pomeru objem vybraných daní a výšku HDP za jedno zdaňovacie obdobie.
- b) *Daňová kvóta II* – je makroekonomický ukazovateľ, ktorý dáva do pomeru celkový objem povinných platieb sociálneho a zdravotného poistenia, platených zamestnancom a zamestnávateľom a výšku HDP za jedno zdaňovacie obdobie.
- c) *Zložená daňová kvóta* – je súhrnom daňovej kvóty I a daňovej kvóty II. Ide o komplexný a najčastejšie prezentovaný ukazovateľ merania miery daňového zaťaženia. Percentuálny podiel vybraných daní a odvodov na hrubom domácom produkte môžeme vidieť v Tabuľke č. 1, ktorá porovnáva údaje za Slovensko s údajmi za EÚ-28 a grafické znázornenie týchto údajov predstavuje Graf č. 1:

Tabuľka č. 1: Porovnanie zloženej daňovej kvóty Slovenska a EÚ-28

Rok	2012	2013	2014	2015	2016
Slovensko	28,4	30,3	31,2	32,3	32,4
EÚ-28	39,5	39,9	39,9	39,7	40,0

Zdroj: spracované na základe údajov z Eurostatu

Graf č. 1: Porovnanie zloženej daňovej kvóty Slovenska a EÚ-28

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z Eurostatu

⁷ OLŠAVSKÁ, I. 2013. *Komparácia daňových systémov vybraných štátov EÚ* : diplomová práca. Banská Bystrica : Bankovní institut vysoká škola Praha, 2013. s. 23

Z tabuľky, ako aj z grafu môžeme vidieť, že zložená daňová kvóta Slovenskej republiky je pod priemerom Európskej únie. Taktiež si môžeme všimnúť, že dochádza k postupnej konvergencii zloženej daňovej kvóty Slovenskej republiky k priemeru Európskej únie. V rámci krajín EÚ-28 patrí Slovenská republika ku krajinám s najnižšou zloženou daňovou kvótou (7. najnižšia hodnota za rok 2016).

1.5 Ekonomicko-finančné nástroje vlády a vplyv na zmenu daňového zaťaženia daňových subjektov

Keď chceme hovoriť o rôznych nástrojoch vlády na reguláciu výšky daňového zaťaženia, musíme poznať rozloženie daňových príjmov medzi jednotlivé dane a ich vývoj. Ten ilustruje Tabuľka č. 2, ktorá zachytáva štruktúru výberu daní v medziročnom porovnaní (roky 2012 až 2016):

Tabuľka č. 2: Štruktúra výberu daní v medziročnom porovnaní (v mil. €)

Druh dane	2012	2013	2014	2015	2016
Daň z príjmov FO zo závislej činnosti	1 764,60	1 790,89	1 907,97	2 084,08	2 293,38
Daň z príjmov FO z podnikania a nerezidentných osôb	87,26	81,82	85,06	102,24	113,23
Daň z príjmov FO spolu	1 851,87	1 872,71	1 993,03	2 186,32	2 406,62
Daň z príjmov PO	1 759,24	2 028,43	1 947,50	2 640,52	3 221,85
Daň vyberaná zrážkou	167,15	177,79	175,07	162,01	179,26
Daň z majetku	0,35	0,40	0,21	0,14	0,14
DPH - výber dane	8 027,83	8 033,12	8 352,41	9 186,07	8 994,53
- vrátený nadmerný odpočet	-6 416,01	-5 971,11	-6 049,77	-6 238,97	-6 128,84
Spolu DPH	1 611,82	2 062,01	2 302,64	2 947,10	2 865,69
Spotrebné dane	0,00	0,00	0,01	0,08	0,00
DzMV a dobeh cestnej dane	135,01	140,10	151,18	142,04	140,59
Pokuty z daňových kontrol	0,54	0,69	0,88	0,62	0,97
Daň z emisných kvót	10,03	0,02	0,01	0,00	0,00
Spolu výber daní	11 952,02	12 253,27	12 620,28	14 317,80	14 943,96
Hrubý výnos daní	5 536,01	6 282,16	6 570,51	8 078,84	8 815,12
Príjem štátneho rozpočtu	3 757,42	4 457,12	4 635,02	5 923,79	6 365,51

Zdroj: Súhrn údajov na základe výročných správ o činnosti finančnej správy za roky 2016 a 2013

Ako môžeme vidieť, objem výberu daní každoročne rastie. V súčasnosti najväčšiu položku hrubého výnosu daní tvorí výnos z dane z príjmov právnických osôb (36,55 %), nasleduje daň z pridanej hodnoty (32,51 %) a daň z príjmov fyzických osôb (27,30 %). Keď tieto informácie porovnáme so staršími údajmi, môžeme vidieť, že takáto skladba neplatila vždy. Ešte v roku 2012 tvorila daň z príjmov fyzických osôb najväčší podiel na celkovom výbere daní. Od roku 2013 sa situácia zmenila a daň z príjmov fyzických osôb mala spomedzi týchto zložiek najmenšie zastúpenie, ktoré pretrváva dodnes, s výnimkou roku 2014. Do konca roka 2012 v Slovenskej republike platila rovná daň z príjmov fyzických osôb, a to 19 %. Po zavedení progresívnej dane v roku 2013 s daňovými sadzbami 19 % a 25 % sa podiel dane z príjmov fyzických osôb na hrubom výnose daní nejako výrazne nezmenil, aj napriek platnosti tohto opatrenia.

V štruktúre daňových príjmov sa výraznejšie prejavilo prudké zvýšenie daňovej sadzby dane z príjmov právnických osôb, keď sa v roku 2013 zvýšila z dovtedajších 19 % na 23 %. Následne došlo v roku 2014 k miernemu poklesu, keď sa sadzba opäť zmenila z 23 % na 22 %. Hoci v rokoch 2015 a 2016 nedošlo k zmene daňovej sadzby, zvyšoval sa podiel dane z právnických osôb aj absolútne, ako aj percentuálne. Medzi rokmi 2014 a 2015 nastal medziročný rast až o 35,59 %. Tento rozdiel môžeme vysvetliť prostredníctvom značného sprísnenia zákona o dani z príjmov, najmä v oblasti odpisovej politiky, či uznávaní niektorých daňových výdavkov až po ich zaplatení.

Výrazné zmeny nastali aj v oblasti dane z pridanej hodnoty. Kým v roku 2012 tvoril čistý výnos z DPH na hrubom výbere daní 29,12 %, v roku 2013 tvorila DPH najvyšší podiel na hrubom výbere daní a takýto stav pretrvával až do roku 2016, kedy nastal mierny medziročný pokles. Rozdiel medzi rokmi 2012 a 2013 bol enormný – v absolútnom vyjadrení ide o 450,19 mil. €, čo predstavuje medziročný rast o niečo vyše 27,93 %. Čo spôsobilo takýto obrovský rast, keď daňová sadzba sa vôbec nezmenila? Odpoveďou okrem skončenia finančnej krízy môže byť aj začiatok aktívneho boja Slovenskej republiky proti daňovým podvodom, keď dňa 31.5.2012 schválila Akčný plán boja proti daňovým podvodom na roky 2012-2016. Tlačová správa finančnej správy zo dňa 23.03.2017 hovorí, že „v poslednom štvrtroku 2016 zaznamenala finančná správa historicky najefektívnejší výber DPH – efektívna daňová sadzba bola 15,12 % z maximálne možných 20%, čo bolo výsledkom päťročného boja finančnej správy proti daňovým podvodom. Najnižšie bola efektívna daňová sadzba v treťom kvartáli roku 2012, a to na úrovni 11,8 %, a to najmä z dôvodu kolapsu vtedajšieho informačného systému

finančnej správy. Ako najefektívnejšie nástroje boja proti podvodom patrí zriadenie daňovej kobyry a zavedenie kontrolného výkazu DPH.“⁸

Vyššie uvedená analýza nám pomohla lepšie pochopiť, aké zmeny môže vyvolať zavedenie jednotlivých ekonomicko-finančných nástrojov vlády na celkový objem a štruktúru daňových príjmov, ako aj na daňové zaťaženie jednotlivých subjektov. V nasledujúcich podkapitolách sa budeme bližšie venovať jednotlivým nástrojom a ich vplyvu na štát, ako aj na daňovníkov.

1.5.1 Lineárna daň

Pri určovaní optimálneho systému zdanenia príjmov fyzických osôb je dôležité rozhodnúť sa najmä medzi dvoma modelmi – lineárna daň alebo progresívne zdanenie.

Lineárna daň je konceptom zdanenia príjmu, prípadne spotreby jednotnou sadzbou dane, ktorá je rovnaká pre všetkých daňovníkov (fyzické či právnické osoby). Hlavnými predstaviteľmi tohto modelu sú predovšetkým americkí ekonómovia **Robert Hall a Alvin Rabushka**, ktorí ho rozpracovali v 90. rokoch 20. storočia.

Tento systém zdanenia má niekoľko výhod:⁹

- **Jednoduchosť** – pôvodný motív vytvorenia tohto systému bolo nahradiť vtedajší komplikovaný americký daňový systém novým, jednoduchším. V daňovom systéme USA existovalo veľa daňových pásiem s progresívnym zdanením, ktoré sa medzi jednotlivými štátmi značne odlišovali. Priemerný čas na zistenie daňovej povinnosti trval daňovému poplatníkovi približne 29 hodín, čo spôsobovalo značné náklady na stratu produktivity. Tie sa odhadovali približne na 200 miliónov USD.
- **Motivuje ľudí k práci a je katalyzátorom ekonomického rastu** - je opakom progresívneho modelu zdanenia, pri ktorom ľudia chápu progresivitu zdanenia ako odpor k úspechu. Ľudia nie sú obmedzovaní zvažovaním, či vynaložia dodatočnú jednotku práce, nakoľko sa nemôžu dostať do daňového pásma s vyššou sadzbou dane. Ľuďom tak pri vyššom pracovnom nasadení zostane rovnaká časť

---

⁸ MACÍKOVÁ, P. 2017. *Najlepšia efektívna daňová sadzba* : tlačová správa. Bratislava : Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, 2017, s. 1

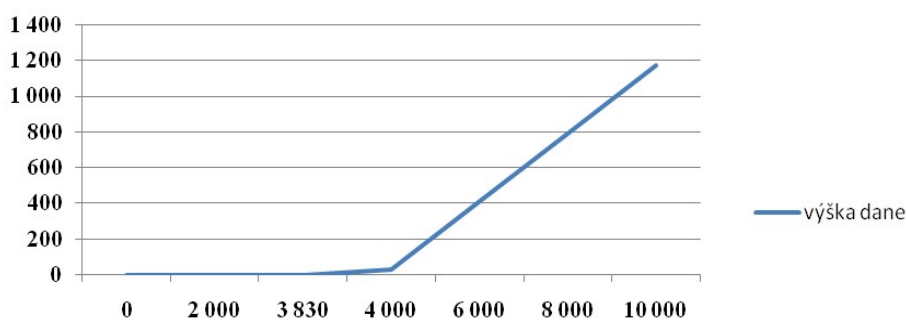
⁹ STREJČEK, I. 2005. *Co je to rovná daň?* [PowerPoint]. Získané z <http://slideplayer.cz/slide/2723958/>

dodatočného zárobku, ktorú môžu minúť na spotrebu alebo ju investovať a podporovať tak ekonomický rast.

- **Zníženie nezamestnanosti** – spolu s ekonomickým rastom rastie aj ponuka práce a znižuje sa tak nezamestnanosť.
- **Láka zahraničných investorov** – v dnešnom globalizovanom svete väčšina krajín odstránila prekážky brzdiace rozvoj zahraničného obchodu a zakladanie dcérskych spoločností nadnárodných korporácii je ľahšie než kedykoľvek predtým. Nie je žiadnym tajomstvom, že zahraniční investori si vyberajú krajinu, do ktorej budú investovať, aj na základe fungovania daňového systému, miery jeho zložitosti a výšky sadzieb jednotlivých daní. Lineárna daň vo všeobecnosti znamená vysokú mieru stability v podnikateľskom prostredí, čo prispieva k prílevu zahraničného kapitálu. Po zavedení lineárnej dane v roku 2004 sa Slovensko zaradilo medzi krajiny s najatraktívnejším daňovým systémom v Európe, čo pre krajinu predstavovalo konkurenčnú výhodu a prílev nových investícií.
- **Jednoduchosť pri výbere dane** – znižuje priame administratívne náklady.
- **Prispieva k znižovaniu šedej ekonomiky a daňových podvodov** – vysoké dane vo všeobecnosti znamenajú viac daňových únikov. V spojitosti s neprehľadným systémom výnimiek tak vzniká veľký priestor pre účelové zníženie daňového základu a pokles daňových príjmov.

Je dôležité poznamenať, že tento model sa nevyskytuje v praxi vo svojej čistej podobe. Pri zdanení sa väčšinou uplatňuje nezdaniteľná časť na daňovníka, ktorá do tohto modelu zavádza určitú progresivitu.

Graf č. 2: Progresivita v lineárnej dani

Zdroj: vlastné spracovanie

Ako ilustruje Graf č. 2, do výšky nezdaniteľnej položky je príjem zdanený 0% sadzbou dane, príjem prevyšujúci výšku nezdaniteľnej položky je zdanený platnou sadzbou dane. Os x predstavuje výšku hrubej mzdy zníženú o odvody, kým os y predstavuje výšku dane.

Lineárna daň a jej vplyv na zmenu daňového zaťaženia

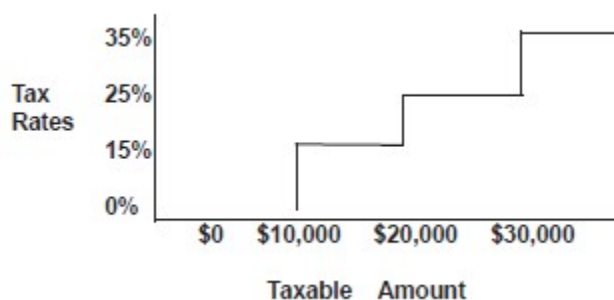
Pokiaľ chce vláda optimalizovať daňové zaťaženie pri modeli lineárnej dane, môže tak urobiť zmenou výšky nezdaniteľnej časti dane. Ako sme už uviedli, lineárna daň motivuje ľudí k práci a prispieva k ekonomickému rastu. Aj v podmienkach Slovenskej republiky, keď u nás platil takýto model zdanenia, došlo k navýšeniu nezdaniteľnej časti, najmä v rokoch trvania dlhovej finančnej krízy. Z pohľadu štátu sa dajú takouto optimalizáciou a prostredníctvom daňovej politiky dosiahnuť konkrétne ciele hospodárskej politiky. Pri zvyšovaní nezdaniteľnej časti základu dane sa znižuje priemerná sadzba dane a klesá tak daňové zaťaženie subjektov.

Keby sme si položili otázku, ktorej skupine daňových poplatníkov vyhovuje model lineárnej dane najviac, odpoveď znie vysokopříjmovej. Pri dosiahnutí akéhokoľvek príjmu, ktorý prevyšuje hodnotu nezdaniteľnej časti dane, sa ich hraničná daňová sadzba bude blížiť k aktuálne platnej sadzbe dane a nie je možné ju prekročiť. Práve tento prvok vnáša do daňového systému prvok stability a teda aj možnosť daňového plánovania.

1.5.2 Progresívna daň

Progresívna daň z príjmu je veľmi diskutovanou témou ekonomického života. Pri progresívnom zdaňovaní platí, že spolu so zvyšovaním daňového základu stúpa aj sadzba dane, ako znázorňuje Graf č. 3:

Graf č. 3: Model progresívneho zdanenia

Zdroj: HOWSTRAND, D. 2013. *Understanding Progressive tax*. [online]. Ames : Iowa State University, 2013. <<https://www.extension.iastate.edu/AGDm/wholefarm/html/c5-212.html>>

Pri zostavovaní daňového systému sa prihliada na dve zásady jeho organizácie: ¹⁰

- **princíp prospechu** – daňovníci by mali byť zdaňovaní podľa úžitku, ktorý získavajú spotrebou verejných statkov,
- **princíp platobnej schopnosti** – ľudia by mali platiť taký objem daní, ktorý zodpovedá ich dôchodku, resp. bohatstvu. Hlavnou funkciou takto organizovaného daňového systému je redistribúcia dôchodkov – vyššie dane štát získava od ľudí s vyššími dôchodkami, aby následne mohol zvýšiť dôchodky ľudí s nízkymi dôchodkami. Progresivita zdanenia vychádza práve z princípu platobnej schopnosti.

Čoraz páľčivejším problémom v spoločnosti sa stáva prehlbovanie **dôchodkovej nerovnosti** medzi ľuďmi. Laicky povedané, znamená to, že „bohatí bohatnú a chudobní chudobnejú“. Progresivita zdanenia by mala aspoň čiastočne odstrániť tento druh problému. Protiargumentom na takéto zdanenie je už toľkokrát spomínaná spravodlivosť, ktorá je veľmi subjektívna. Vysokopříjmové skupiny obyvateľstva ju môžu považovať za tzv. „**zdanenie úspechu**“ a môžu znížiť svoje úsilie, čo spôsobuje distorziu v ekonomickom živote.

Veľa významných ekonómov, ako **Joseph Stiglitz**, či **Richard Wilkinson** uvádzajú hlavné dôvody, prečo by sme sa mali zaujímať o prehlbovanie dôchodkovej nerovnosti. Zastávajú názor, že nerovnosť má negatívne dôsledky pre spoločnosť – prispieva k nedostatku sociálnej súdržnosti, nárastu kriminality, zhoršeniu kvality zdravia, obezite a pod. Generálna riaditeľka MMF **Christine Lagardeová** tvrdí, že nižšiu mieru nerovnosti možno spájať s vyššou makroekonomickou stabilitou a vyšším udržateľným rastom. ¹¹

Významným zástancam progresívneho modelu zdanenia je aj anglický ekonóm **Anthony B. Atkinson**, ktorý sa už niekoľko desaťročí venuje otázke nerovnosti príjmov. Zdôrazňuje, že tento ekonomický problém by nemal byť na pokraji záujmu ekonomického skúmania, ale že tvorí významnú súčasť makroekonómie a jeho poznanie je dôležité kvôli efektívnemu riadeniu hospodárskej politiky a použitiu správnych nástrojov, napr. aj v oblasti daňovej politiky. Podľa neho **najskôr musíme pochopiť rozdelenie príjmov vo svete, aby sme mohli definovať opatrenia v daňovej oblasti.**

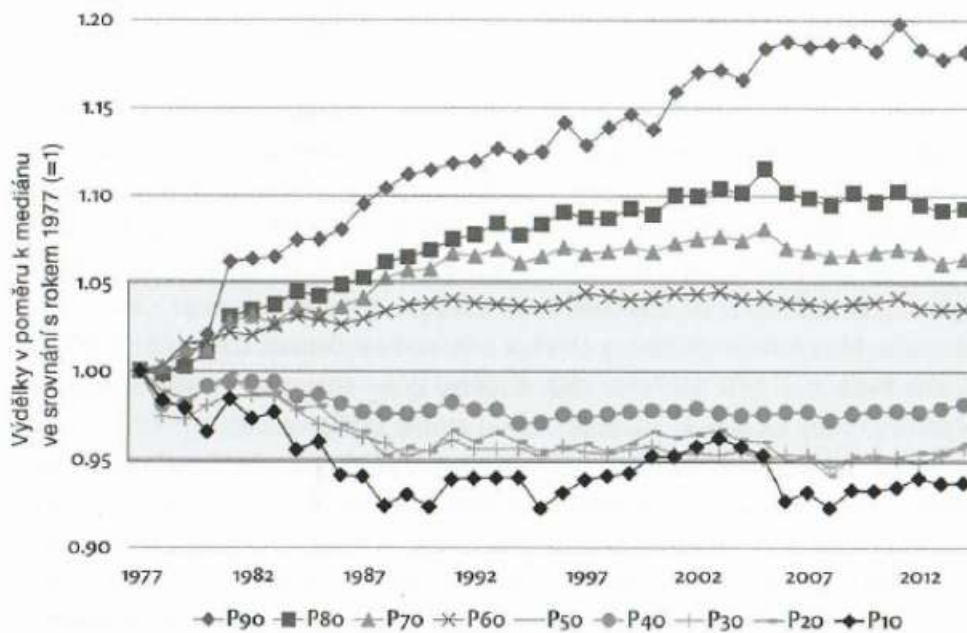
V svojich výskumoch zisťoval, ako sa zmenili príjmy jednotlivých príjmových skupín vo Veľkej Británii od roku 1977 (Graf č. 4).

---

¹⁰ SAMUELSON, P. A. – NORDHAUS, W. D. 2000. *Ekonomía*. Bratislava : ELITA, 2000. s. 304. ISBN 80-8044-059-X

¹¹ ATKINSON, A. B. 2016. *Ekonomika nerovnosti*. Brno : BizBooks, 2016. s. 29. ISBN 978-80-265-0508-2

Graf č. 4: Zmena v zárobkoch vo Veľkej Británii od roku 1977

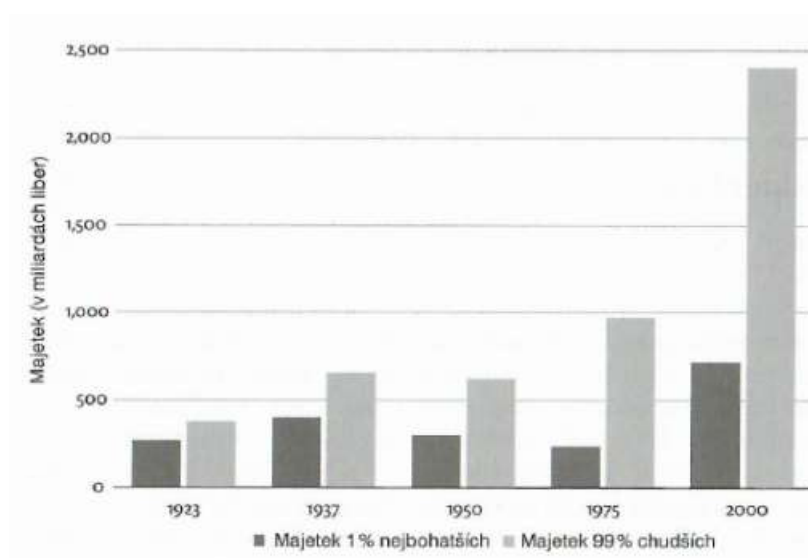

Zdroj: ATKINSON, A. B. 2016. *Ekonomika nerovnosti*. Brno : BizBooks, 2016. s. 119

Graf č. 4 ilustruje, ako sa zmenili zárobky v pomere k mediánu v porovnaní s rokom 1977, ktorý predstavuje východiskový bod. Rady P10, P20, P30 označujú decily. Každý decil reprezentuje určitú príjmovú skupinu, pričom P10 predstavuje najmenej príjmovú skupinu a decil P90 najvyššie príjmovú skupinu. Hodnota 1,00 na zvislej osi predstavuje medián príjmov. Decily P10, P20, P30 a P40 môžeme nájsť pod mediánom príjmov (P50) a vidíme, že príjmy najnižšie zarábajúcich decilov majú klesajúcu tendenciu. Keď si všimneme priebeh decilov P60, P70, P80 a P90, môžeme vidieť, že príjmy týchto príjmových skupín od roku 1977 významne vzrástli. Najmarkantnejší rozdiel medzi decilmi je v najvyšších príjmových skupinách, a teda medzi P90 a P80. Kým v nízkoпрíjmových skupinách môžeme nájsť kolísanie (a teda že došlo aj k zvýšeniu príjmov), toto môže byť spôsobené aktívnymi nástrojmi vlády, ako napr. zmeny v minimálnej mzde či zvýšenie sociálnych transferov. Vidíme teda, že za niekoľko desaťročí významne vzrástla nerovnosť príjmov. Graf č. 4 ukazuje síce rozdelenie príjmov vo Veľkej Británii, no vychýlenie, ktoré môžeme pozorovať na horných miestach rebríčku, nie je špecifikom len pre Veľkú Britániu. Takýto vývoj v zárobkoch môžeme vidieť takmer vo všetkých vyspelých ekonomikách, pričom Atkinson zdôrazňuje, že „nerovnosť nie je o priepasti medzi ľuďmi s dobrým vzdelaním, ľuďmi bez neho, alebo o vzdelaní ako

takom. Je o mimoriadne rýchlom získavaní náskoku skupiny najbohatších¹², ako môžeme vidieť na Grafe č. 5:

Graf č. 5: Majetok 1% najbohatších a 99 % chudobnejších vyjadrený v reálnych hodnotách vo Veľkej Británii

Zdroj: ATKINSON, A. B. 2016. *Ekonomika nerovnosti*. Brno : BizBooks, 2016. s. 170

Ak chceme teda efektívne zdaníť príjmy vyšších príjmových skupín, lineárna daň by bola neúčinná a ešte viac by prehĺbila nerovnosť.

Ekonomovia ako Krugman, Atkinson či Piketty sa zhodujú na tom, že príjmovú nerovnosť medzi fyzickými osobami spôsobilo najmä prudké zníženie najvyššej hraničnej sadzby dane z príjmov fyzických osôb. Túto situáciu využili najvyššie zarábajúce skupiny, akými sú napr. top manažéri.

Hacker and Pierson vo svojom diele *Politika: Víťaz berie všetko* (angl. *Winner-Take-All Politics*) rozoberajú, že zvyšovanie manažérskych plátov súvisí najmä so znížením horných sadzieb dane z príjmov fyzických osôb. Keď boli sadzby príliš vysoké, manažéri neboli tak veľmi motivovaní vyjednávať si vyššie odmeny, ich spokojnosť spočívala v miere rastu spoločnosti, pre ktorú pracovali. Avšak v posledných desaťročiach, ktoré priniesli najmä prudké zníženie najvyšších hraničných sadzieb dane z príjmov, sa motivácia manažérov zmenila a svoje úsilie venovali najmä zaisteniu si lepších odmien – z každej ďalšej peňažnej jednotky odmien im zostalo oveľa viac, ako predtým.¹³

¹²ATKINSON, A. B. 2016. *Ekonomika nerovnosti*. Brno : BizBooks, 2016. s. 120. ISBN 978-80-265-0508-2

¹³HACKER, J. S. – PIERSON, P. 2010. *Winner-Take-All Politics*. London : Simon & Schuster, 2010. s. 192 ISBN 978-1-4165-8869-6

Progresívna daň a jej vplyv na zmenu daňového zaťaženia

Pri zavedení progresívnej dane treba zohľadniť niekoľko faktorov s ohľadom na zmenu daňového zaťaženia daňových subjektov:

- **Druh progresívnej dane** – či štát zavedie skokovitú alebo kĺzavú progresívnu daň. Pri skokovitej progresívnej dani zdaňujeme celý základ dane sadzbou dane platnou v príslušnom daňovom pásme. Pri kĺzavej progresívnej dani sa daňový základ rozdelí na toľko častí, koľko existuje daňových pásiem. Následne sa v každom daňovom pásme vypočíta daň z príslušného daňového základu a sadzby dane platnej pre toto daňové pásmo. Je zrejmé, že v porovnaní s lineárnou daňou bude daňové zaťaženie pri progresívnej dani vyššie pre bohatších ľudí.

Ak použijeme skokovitú progresívnu daň, daňové zaťaženie pre bohatých ľudí bude ešte vyššie. V prípade, že by takéto zdanenie fyzických osôb bolo príliš vysoké, začali by uvažovať, či by pre nich nebolo výhodnejšie svoje príjmy zdaňovať ako právnická osoba a následne si vyplatiť dividendy zo zisku.

- **Počet daňových pásiem a daňových sadzieb** - je veľmi dôležité stanoviť intervaly, v ktorých budú pôsobiť rôzne daňové sadzby. Nemalo by ich byť príliš veľa, pretože by sa daňový systém mohol stať príliš neprehľadným a nákladným. Kontrola správnosti výpočtu daňovej povinnosti fyzických osôb by bola nákladnejšia, ako dodatočný daňový výnos. Daňové zaťaženie by síce stúplo, avšak čistý daňový výnos štátu by nemusel byť taký vysoký, ako by sa očakávalo. Ďalším negatívom by bola nespokojnosť daňovníkov a sklon k daňovým podvodom, čo je v rozpore s optimálnym daňovým systémom.
- **Druh daňovníkov** – či bude progresívne zdaňovanie používať pri dani z príjmov fyzických osôb, dani z príjmov právnických osôb alebo pri oboch daniach. Ak štát zavedie príliš vysoké sadzby pri progresívnom zdanení právnických osôb, musí dávať pozor na to, aby takýmto konaním nedemotivoval firmy a nespôsobil tak útlm podnikateľskej činnosti a odliv investorov, čo by mohlo mať oveľa horšie následky, ktoré by prevážili dodatočný daňový výnos.

1.5.3 Sadzba dane

Určenie optimálnej sadzby dane pri lineárnej dani, či určenie najvyššej hraničnej sadzby dane pri progresívnom modeli zdanenia je veľmi náročnou problematikou. V uplynulých rokoch na nej pracovali rôzne zoskupenia ekonómov a ich výsledkom práce boli rôzne štúdie či diela.

Mike Brewer, Emmanuel Saez, Andrew Shephard

Ekonómovia Brewer, Saez a Shepard vo svojom diele Testovanie prostriedkov a dane z príjmov (angl. Means-testing and tax rates on earnings) pri určovaní najvyššej daňovej sadzby vychádzali z dvoch pojmov – hraničná miera zadržania a elasticita príjmov.

Hraničná miera zadržania znamená, koľko percent z každej dodatočnej peňažnej jednotky príjmu zostane daňovníkovi, na ktorého sa vzťahuje inštitút najvyššej sadzby dane z príjmu. Ide teda o rozdiel medzi číslom 1 a najvyššou hraničnou sadzbou dane z príjmov. Pri najvyššej sadzbe dane napríklad vo výške 55 % je hraničná miera zadržania 45 %.

Elasticita príjmov pre nich znamená, o koľko sa zvýši/zníži hrubý príjem, ak miera zadržania vzrastie/poklesne o 1 %. Podľa ich výpočtov odhadujú túto elasticitu na 0,46. Ak teda hraničná miera zadržania vzrastie o 10 %, potom hrubý príjem vzrastie o 4,6 %, a naopak.

Poznanie týchto dvoch veličín je dôležité najmä preto, že títo ekonómovia sa zaoberali otázkou, aký vplyv bude mať zvýšenie najvyššej sadzby dane z pohľadu dvoch veličín – z pohľadu zisku, ktorý bude plynúť do štátnej pokladnice z titulu zvýšenia daňovej sadzby a z pohľadu straty, ktorú vyvolá následné zníženie hrubých príjmov. Prišli k záveru, že najvyššia daňová sadzba, pri ktorej získa štát najvyšší daňový výnos je 56,6 %. Toto číslo neznamená však len daň z príjmov, ale je v nej zakomponované oveľa viac. Sadzba 56,6 % v sebe zahŕňa aj podiel povinných zdravotných a sociálnych odvodov (a to aj od zamestnanca, aj od zamestnávateľa), ako aj daň z pridanej hodnoty, ktorú je daňovník zo zdaneného príjmu povinný zaplatiť v čase jeho utratenia. Po takýchto výpočtoch prišli k tomu, že optimálna najvyššia sadzba dane z príjmov je na úrovni 40 %.¹⁴

---

¹⁴ BREWER, M. – SAEZ, E. – SHEPHARD, A. 2008. *Means-testing and tax rates on earnings* : report. London : Oxford University Press, 2008, p. 63

Anthony B. Atkinson,

Atkinson v diele *Ekonomika nerovnosti* vyvracia a spochybňuje výsledky štúdie Brewera, Saeza a Shepharda. Podľa Atkinsona by mala byť najvyššia sadzba dane niekde na úrovni 65 %.

Prvým argumentom spochybňujúcim predchádzajúcu štúdiu je fakt, že elasticita príjmov predstavuje len akýsi predbežný odhad, nejde o exaktne dokázanú veličinu a treba počítať s toleranciou chýb. Takisto argumentuje, že pri výpočte môže byť DPH nahradená inou daňou, resp. môže byť o ďalšie dane doplnená. Pri zohľadnení určitej odchýlky a ďalších daní sa môžeme dostať k sadzbám od 24 % až po 65 %. Je dôležité uviesť, že existujú rôzne limity na sociálne a zdravotné poistenie, takže pre vysokopříjmové skupiny obyvateľstva môžu byť závery zo štúdie Brewera, Saeza a Shepharda omnoho výhodnejšie, ako pre nízkopříjmové.

Druhým argumentom spochybňujúcim 40 %-nú najvyššiu sadzbu dane z príjmov je najmä politické hľadisko. Zvyšovanie sadzby dane z príjmov je takmer vždy spájané s vlnou nespokojnosti. Cieľom je teda maximalizovať daňový výnos prostredníctvom ostatných daní a tým minimalizovať priestor pre zvyšovanie dane z príjmov.

Tretím argumentom je to, že štúdia nepočíta s previazanosťou medzi príjmami. Brewer, Saez a Shephard zanedbávajú vplyv zníženia daní pre 1 % najbohatších na príjmy tých, ktorí patria do ďalších 4 %. Zvýšenie príjmov pre 1 % najbohatších môže pochádzať práve z toho, že zostane menej príležitostí pre ostatných.¹⁵

Thomas Piketty, Emmanuel Saez, Stephanie Stantcheva

Štúdia týchto autorov s názvom *Optimálne zdanenie najvyšších pracovných príjmov: Rozprávkav o troch elasticitách* (angl. *Optimal Taxation of Top Labor Incomes: A Tale of Three Elasticities*) pojednáva o negatívnom vedľajšom efekte znižovania daní, ktorým je neustále narastanie manažérskych plátov. Top manažéri obrovských spoločností sa v súčasnosti podľa štúdie nachádzajú na vrchole rebríčka rozdelenia príjmov. V 80. rokoch došlo k zníženiu najvyšších daňových sadzieb z príjmov, čo znamenalo bojovanie manažérov za zvyšovanie odmien a bonusov. Takéto zvyšovanie malo za následok to, že sa zväčšila časť koláča, ktorú si pre seba vybojovali manažéri, kým pre akcionárov zostala omnoho nižšia čiastka na rozdelenie v podobe dividend. Autori tejto štúdie teda prišli s novým príkladom efektu vyjednávania. Pri uvažovaní o najvyššej sadzbe dane teda

---

¹⁵ ATKINSON, A. B. 2016. *Ekonomika nerovnosti*. Brno : BizBooks, 2016. s. 199-200. ISBN 978-80-265-0508-2

musíme vziať ohľad na tento efekt – v takomto prípade by podľa nich mala byť najvyššia sadzba dane na úrovni 83 % a nie 56,6 %.¹⁶

1.5.4 Rozširovanie daňového základu

Najčastejší spôsob, akým vlády jednotlivých štátov zasahujú do daňového zaťaženia subjektov (fyzických, či právnických osôb) sú najmä zásahy, ktoré sa týkajú zmeny daňového základu. Pri fyzických osobách predstavuje základ dane rozdiel medzi príjmami a výdavkami, pri právnických osobách je to rozdiel medzi výnosmi a nákladmi. ***Niekedy nemusí nutne dôjsť k zvýšeniu sadzby dane alebo zmene modelu zdaňovania, aby došlo k zmene daňového zaťaženia daňových subjektov.*** Napríklad pri zmene daňového zaťaženia právnických osôb hrá hlavnú úlohu posúdenie daňovej uznateľnosti jednotlivých nákladov, resp. možnosť dať si tieto náklady do daňových výdavkov v zmysle zákona o dani z príjmov.

Takýmto príkladom môže byť napríklad obmedzenie v možnostiach odpisovania dlhodobého majetku, keď sa predĺžila doba odpisovania, zvýšil sa počet odpisových skupín a stanovilo sa pravidlo, že zrýchlene sa môže odpisovať len majetok, ktorý je zaradený do 2. a 3. odpisovej skupiny. V spoločnostiach, ktoré disponujú majetkom v miliónových zostatkových cenách tak došlo k prudkému navýšeniu daňového základu, a to najmä v tých, ktoré mali v majetku nehnuteľnosti slúžiace na administratívne účely. Nehovoriac o tom, že daňové subjekty museli k dátumu začiatku platnosti novely prepočítať nanovo odpisy pri tých majetkoch, kde sa zmenila doba odpisovania.

Ďalším príkladom je podmienka zaplatenia pri určitých druhoch nákladov, ktoré uvádza § 17 ods. 19 zákona o dani z príjmov, ako napríklad výdavky na prenájom hnutel'ných vecí a nehnuteľností, výdavky na marketingové štúdie, výdavky na poradenské a právne služby, výdavky na získanie noriem a certifikátov. Pri spoločnostiach, ktorých predmet činnosti súvisí s obstarávaním takýchto druhov nákladov, môže daňové zaťaženie značne narásť.

Nezanedbateľnú časť pri zvyšovaní daňového zaťaženia má akákoľvek zmena v politike umorovania daňových strát, a to najmä skracovanie doby, počas ktorej možno daňovú stratu využiť, či striktným diktovaním, v akom pomere môžu spoločnosti v jednotlivých zdaňovacích obdobiach s daňovou stratou naložiť.

---

¹⁶ PIKETTY, T. – SAEZ, E. – STANTCHEVA, S. 2014. Optimal Taxation of Top Labor Incomes: A Tale of Three Elasticities. In *American Economic Journal: Economic Policy*, Vol. 6, No. 1, p. 230-271

V posledných rokoch môžeme v slovenskej legislatíve nájsť niekoľko prvkov, ktoré čoraz viac a viac zvyšujú daňové zaťaženie, a to najmä právnických osôb v snahe zvyšovať daňové výnosy a znižovať tak deficit štátneho rozpočtu. Dôležité je uvedomiť si, že obmedzeniami v odpisovej politike, v politike umorovania daňových strát a pod. štát prakticky zrušil väčšinu všetkých dostupných možností daňovej optimalizácie, ktoré spoločnosti využívali. Spoločnosti sa teda musia čoraz častejšie uchýľovať k obozretnejšiemu daňovému plánovaniu, ktoré si vyžaduje čas, a niektoré, bohužiaľ, aj k nekalým praktikám v oblasti krátenia daní.

1.5.5 Zmena v štruktúre vládnych výdavkov

Vládne výdavky predstavujú jednu stranu štátneho rozpočtu. Daňové príjmy, ako väčšina zdrojov na ich financovanie predstavuje druhú časť tejto rovnice. Čím vyššie budú plánované vládne výdavky, tým viac zdrojov bude vláda potrebovať. To znamená buď dosiahnutie deficitu štátneho rozpočtu alebo zvyšovanie daní a daňového zaťaženia daňových subjektov.

Americký prezident Ronald Reagan tvrdil, že „problémom nie je to, že ľudia sú zdaňovaní málo, ale to, že vláda míňa príliš veľa“. Aj keď si uvedomoval, že nie vždy je riešením len zvyšovanie daní, počas svojej vlády nedošlo k poklesu vládnych výdavkov. Vládne výdavky majú neustále stúpajúci trend a ak by sme ich chceli znížiť, toto úsilie by bolo spojené „s uťahovaním si opaskov“, ktoré nie je veľmi populárne. Mohlo by dôjsť k tomu, že súkromný sektor by musel spolufinancovať určité oblasti – napr. zdravotníctvo, školstvo. Takáto zmena by mohla, avšak nemusela znížiť daňové zaťaženie daňových subjektov, podľa toho, akým spôsobom sa podieľajú na spotrebe verejných statkov. Takýmto spôsobom by sa zmenila organizácia daňového systému – zdaňovalo by sa podľa princípu prospechu. Vyššie uvedený postup by bol vyhovujúci napr. v krajinách, kde je vysoká miera korupcie a daňovým subjektom nie sú poskytované adekvátne statky a služby verejného sektora.

1.6 Nové prístupy zdaňovania

1.6.1 Globálna daň z kapitálu

Optimalizáciou daňového systému a daňového zaťaženia sa neprestali ekonómovia zaoberať ani v posledných rokoch. Azda najviac diskutovaným dielom posledných rokov je kniha francúzskeho ekonóma *Thomasa Pikettyho s názvom Kapitál v 21. storočí*. Piketty sa venuje predovšetkým téme redistribúcie bohatstva a príjmovej nerovnosti.

Práve príjmová nerovnosť a následné zdanenie takýchto príjmov v súčasnosti nezabezpečuje spravodlivosť daňového systému. Podľa neho ľudia s vysokými príjmami disponujú čoraz väčším a väčším množstvom bohatstva, kým nízkopríjmoví ľudia čím ďalej, tým viac „chudobnejú“. Vo svojej knihe hovorí o tom, že priemerné zdanenie milionárov je na veľmi nízkej úrovni, kým najviac daňovo zaťažení sú práve ľudia s nižšími príjmami. Poukazuje na to, že tí, ktorí by mohli prispieť do rozpočtu čo najviac, tak skutočne nerobia, a štáty takýmto spôsobom prichádzajú o značné finančné prostriedky.

Keďže úlohou fiškálnej politiky je redistribúcia dôchodkov od vysokopríjmových skupín k tým nízkopríjmovým, štát nie je schopný túto funkciu plniť, keďže najvyšší príjem z daní dosahuje zdanením ľudí so strednými a nízkymi príjmami. Milionári naopak bohatnú čoraz viac, pretože štát nevie efektívne zdaňovať všetky druhy ich príjmov.

Pikettyho návrhom na zmiernenie dôchodkovej nerovnosti je *tzv. globálna daň z kapitálu (angl. global wealth tax)*. Takáto daň by predstavovala spôsob, ako sa vyhnúť večnému prehlbovaniu nerovnosti a dostať pod kontrolu dynamiku koncentrácie globálneho kapitálu.

Piketty si uvedomuje, že myšlienka globálnej dane je v období niekoľkých rokov značne utopistická. Podotýka však, že rovnako utopistická sa zdala aj myšlienka zavedenia dane z príjmov. Globálnu daň si predstavuje najprv vo fungovaní na kontinentálnej, či regionálnej úrovni a neskôr jej postupné rozšírenie na ďalšie krajiny sveta. Globálna daň z kapitálu by nemala nahradiť daň z príjmov, mala by byť len akýmsi doplnkom k existujúcim daniam. „Globálna daň by mala mať charakter dane z čistej hodnoty majetku, ktorú človek vlastní. Základ dane by predstavovalo zdaniteľné bohatstvo, ktoré by malo zahŕňať trhovú hodnotu nášho finančného majetku (vrátane bankových vkladov,

akcií, dlhopisov, partnerských podielov vo firmách a iných foriem majetkovej účasti v spoločnostiach) a nefinančného majetku (najmä nehnuteľností) očisteného od dlhu.“¹⁷

Sadzbu dane si predstavuje na veľmi nízkej úrovni, pričom by sa presadzoval progresívny model zdanenia. „Např. sadzba 0 % by sa mohla použiť na čistý majetok pod 1 milión eur, 1 % na majetok v objeme 1 až 5 miliónov a 2 % nad 5 miliónov. Výšku daňových sadzieb a počet jednotlivých daňových pásem by ponechal ako predmet medzinárodnej diskusie. Mohlo by sa pristúpiť aj k oveľa progresívnejšiemu zdaneniu pri najväčších majetkoch (např. 5 až 10 % na majetky, ktoré sú vyššie ako 1 miliarda eur). Štáty by sa např. mohli dohodnúť na zavedení nízkej sadzby dane, např. 0,1 % na majetok do 200 000 eur a 0,5 % na majetok medzi 200 000 a 1 miliónom eur.“¹⁸

Pri prognóze daňového výnosu by šlo o nezanedbateľnú sumu – táto daň by mohla vygenerovať príjmy vo výške 3-4 percentuálnych bodov národného dôchodku. Primárnym účelom tejto dane z kapitálu nie je financovanie národných potrieb, ale regulácia kapitalizmu. Bez zavedenia globálnej dane z kapitálu hrozí, že podiel horného percenta na celosvetovom bohatstve bude neustále rásť donekonečna.

Magazín Forbes každoročne zverejňuje zoznam najbohatších ľudí sveta. Údaje za rok 2017 zobrazuje Tabuľka č. 3

Tabuľka č. 3: 15 najbohatších ľudí sveta podľa magazína Forbes

	Meno	Národnosť	Pozícia	Spoločnosť	Netto hodnota majetku (v miliónoch USD)
1	Bill Gates	USA	spoluzakladateľ	Microsoft	86,0
2	Warren Buffett	USA	CEO	Berkshire Hathaway	75,6
3	Jeff Bezos	USA	CEO	Amazon	72,8
4	Amancio Ortega	Španielsko	spoluzakladateľ	Zara	71,3
5	Mark Zuckerberg	USA	CEO	Facebook	56,0
6	Carlos Slim Helu	Mexiko	Predseda	América Móvil	54,5
7	Larry Ellison	USA	spoluzakladateľ	Oracle	52,2
8	Charles Koch	USA	CEO	Koch Industries	48,3
9	David Koch	USA	Viceprezident	Koch Industries	48,3
10	Micheal Bloomberg	USA	CEO	Bloomberg	47,5
11	Bernard Arnault	Francúzsko	spoluzakladateľ	Louis Vuitton	41,5

¹⁷ PIKETTY, T. 2015. *Kapitál v 21. storočí*. Bratislava : Ikar, 2015. s. 568. ISBN 978-80-551-4248-7

¹⁸ PIKETTY, T. 2015. *Kapitál v 21. storočí*. Bratislava : Ikar, 2015. s. 568, 578. ISBN 978-80-551-4248-7

12	Larry Page	USA	CEO	Google	39,8
13	Sergey Brin	USA	CEO	Google	39,8
14	Liliane Bettencourt	Francúzsko	Majiteľka	L'Oreal	39,5
15	Rob Walton	USA	spoluzakladateľ	Wal-Mart Stores	34,1

Zdroj: Dostupné na internete: <<https://www.cbsnews.com/pictures/richest-people-in-world-forbes/>>

Po zhodnotení informácií o hodnote ich majetku môžeme vidieť, že táto daň by mala význam a vedela by vygenerovať značné príjmy. Dôležitou otázkou však zostáva, či údaje, ktoré generuje Forbes sú skutočne pravdivé, či nemajú význam nahodnocovať, prípadne podhodnocovať veľkosť majetku jednotlivých bilionárov. Preto dôležitou podmienkou fungovania globálnej dane z kapitálu je zabezpečenie medzinárodnej finančnej transparentnosti a zavedenie automatickej výmeny bankových informácií. Samotný MMF, ktorého hlavnou úlohou je dohľad a regulácia nad celosvetovým finančným systémom nemá dokonalé informácie o celosvetovom rozložení bohatstva a ešte menej informácií má o bohatstve, ktoré je alokované v daňových rajoch. Z tohto dôvodu dochádza k neefektívnemu riadeniu bankových kríz, najmä pri výbere vhodných prostriedkov riadenia. Ako uvádza Piketty, *„kapitálová daň by mala skôr charakter zákona o povinnom nahlasovaní majetku, ako povahu skutočného zdanenia, ak by daňová sadzba bola vo výške 0,1 %“*.¹⁹

Výmena bankových informácií pre daňové účely funguje aj v dnešnej dobe medzi štátmi. Obtiažnym problémom je neustále vyhováranie sa bánk v daňových rajoch, ktoré sa nechcú podieľať na takejto výmene z pochopiteľných dôvodov. Zavedenie globálnej dane z kapitálu by pre daňové raje znamenalo značnú stratu. Preto ak by sa zaviedla výmena bankových informácií tak, ako ju chápe Piketty, musela by byť v legislatívnom rámci značne rozpracovaná aj sankčná časť za nedodržanie nastavených podmienok, či poskytnutí chybných alebo neúplných informácií. Bez tejto podmienky by malo fungovanie globálnej dane z kapitálu značné trhliny a mohlo by dôjsť k značnému kráteniu daní.

Piketty nie je prvým ekonómom, ktorý vyzýva jednotlivé štáty k úzkej spolupráci pre daňové účely. V súčasnosti vplyvom prehĺbovania ekonomickej spolupráce a odstránením prekážok zahraničného obchodu nabrali nadnárodné korporácie na sile a majú dokonca silnejšie postavenie ako samotný suverénny štát. Na túto problematiku upozorňoval už v roku 1995 významný ekonóm Vito Tanzi vo svojom diele Zdaňovanie

¹⁹ PIKETTY, T. 2015. *Kapitál v 21. storočí*. Bratislava : Ikar, 2015. s. 571. ISBN 978-80-551-4248-7

v integrujúcom sa svete. Piketty aj Tanzi zdôrazňujú potrebu hlbšej globálnej spolupráce v oblasti cezhraničných finančných transakcií, aby sa tak mohol vytvoriť spravodlivý a transparentný daňový systém. Globálna daň z kapitálu má svoju logiku, otázne je, či v budúcnosti dosiahneme taký stupeň medzinárodnej spolupráce, ktorý je jednou zo základných podmienok jej fungovania.

1.6.2 Daň z robotov

Predstaviteľom tejto novodobej myšlienky je jeden z najbohatších ľudí na svete, Bill Gates. Podstatou tejto myšlienky je, že firmy, ktoré používajú robotov na automatizáciu procesov a nahradzujú takýmto spôsobom ľudskú prácu, majú platiť daň z robotov. Z výnosu tejto dane by sa mali financovať rôzne sociálne programy a zabezpečiť tak ľudí, ktorí prišli kvôli robotom o svoju prácu. Podľa Gatesa dôjde k nahradzovaniu ľudskej práce najmä v oblasti automobilového priemyslu, logistiky a skladovania. Na jednej strane by táto daň mala kompenzovať negatívne dôsledky, ktoré prinesie nezamestnanosť ľudí, na druhej strane by mala nahradiť chýbajúcu časť daňových príjmov. Keď nahradíme pracovníka robotom, robotovi nevyplácame mzdu, z ktorej by šli do štátneho rozpočtu sociálne či zdravotné odvody a ani daň z príjmov fyzických osôb. Rôzne štúdie odhadujú, že v rokoch 2023 až 2033 môže byť až polovica ľudskej práce nahradená robotmi.

V Európskej únii bol podobný nápad prezentovaný europoslankyňou Mady Delvauxovou. Tu však nešlo o daň z robotov, tak ako ju prezentuje Gates, ale v podobe nákladov na rekvalifikáciu zamestnancov, ktorí boli nahradení robotmi. Tento návrh bol však odmietnutý. Ďalšími zástancami tejto dane sú Elon Musk či Stephan Hawking.

Francúzsky politik Benoit Hamon, ktorý je tiež zástancom dane z robotov vidí v tomto spôsobe zdanenia zdroj financovania tzv. **univerzálneho základného príjmu**. Znamenalo by to, že ľudia by mali stály príjem, pričom všetku prácu by odvedli roboti a my by sme žili iba z ich daní, čo by mohlo výrazným spôsobom zvýšiť kvalitu ľudského života. Takáto predstava budúcnosti je síce lákavá, ale nemusí sa zakladať na skutočnosti.

Oponenti dane z robotov, ako napr. eurokomisár pre jednotný digitálny trh Andrus Ansip však hovorí nie. Podľa neho je táto myšlienka šialenou a myslí si, že je nevhodné

zdaňovať pokrok. Ťažké je vôbec definovať, čo to robot vlastne je. Taktiež oponuje, že pokrok vždy vytvoril viac pracovných príležitostí, ako ich dokázal zničiť.²⁰

Na svete však už existuje štát, ktorý verí v rovnaký scenár ako Gates. Je ním Južná Kórea. Tá však priamo neuvalí daň na robotov, ale obmedzí investície a daňové úľavy do oblasti automatizácie.²¹

Aj keď daň z robotov má svojich zástancov aj odporcov, až budúcnosť ukáže, kto mal pravdu a či technický pokrok bude až taký prudký, ako si ho predstavujú zástancovia dane z robotov.

1.7 Daňová optimalizácia

Kým štát sa snaží optimalizáciou daňového systému a zmenou daňového zaťaženia dosahovať určité ciele hospodárskej politiky a maximalizovať daňové výnosy, daňový subjekt má tendenciu optimalizovať svoju daňové zaťaženie na čo najnižšiu možnú úroveň a minimalizovať tak náklady vo forme daní. Daňové subjekty tak robia prostredníctvom daňovej optimalizácie. Ak by sme hľadali tento pojem v zákone o dani z príjmov, nenašli by sme jeho definíciu. Pojem daňová optimalizácia sa udomácnila v podnikovej praxi a znamená dôvtipné a vynaliezavé využívanie **legálnych možností, ktorými si daňové subjekty znižujú svoje daňové zaťaženie**. Dôležitým pojmom v tejto definícii je legálnosť – ak by daňové subjekty nekonali v medziach zákona, šlo by o **daňový únik**.

„Daňovú optimalizáciu možno definovať aj ako nehmotný majetok spoločnosti alebo jedinca, charakterizovaný určitými jedinečnými poznatkami a informáciami, ktoré v priamej úmere pozitívne ovplyvňujú výšku daňového základu a daňového zaťaženia.“²²

Efekt daňovej optimalizácie sa prejavuje väčšinou v dlhšom časovom horizonte. Daňová optimalizácia pritom nemusí mať len národný kontext, môžu sa využívať legálne možnosti optimalizácie v medzinárodnom meradle. Daň ako taká predstavuje pre spoločnosť i jedinca náklad, ktorý musí znášať a ten znižuje mieru jeho disponibilného zisku. Cesta k zisku vedie práve cez daňovú optimalizáciu. Vplyvom neustáleho

---

²⁰ KESSLER, S. 2017. *Tax the robots? „No way,“ says EU official tasked with preparing Europe for a digital future*. [online]. Dostupné na internete: <<https://qz.com/997596/eu-commissioner-andrus-ansip-does-not-support-bill-gates-idea-for-a-robot-tax/>>

²¹ MCGOOGAN, C. 2017. *South Korea introduces world's first robot tax*. [online]. Dostupné na internete: <<https://www.telegraph.co.uk/technology/2017/08/09/south-korea-introduces-worlds-first-robot-tax/>>

²² ŠIMONOVÁ, J. 2017. *Daňové úniky v Slovenskej republike*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. s. 22. ISBN 978-80-816-8603-0

sprísňovania daňových zákonov má daňová optimalizácia v ekonomickom živote svoje opodstatnenie.

Najvýznamnejším nástrojom daňovej optimalizácie je **daňové plánovanie**. Daňové plánovanie predstavuje dynamický proces, ktorý v sebe zahŕňa viacero činností, ako napr. zber štatistických dát, predikciu nákladov a výnosov, predbežný výpočet daňovej povinnosti a aplikáciu vybraného legálneho nástroja na zníženie daňového zaťaženia do podnikovej praxe a zabezpečenie jeho dodržiavania.

Poznáme viacero druhov daňového plánovania:

1. domáce daňové plánovanie,
2. zahraničné daňové plánovanie,
3. kombinácia domáceho a zahraničného daňového plánovania.

V praktickej časti si ukážeme konkrétne príklady z podnikovej praxe, ktoré sú skvelými príkladmi daňovej optimalizácie ako výsledok úspešného daňového plánovania.

2 Cieľ diplomovej práce

Spoločnosti, ako aj fyzické osoby, ktoré vykonávajú na území štátu určitú ekonomickú činnosť, nie sú nezávislými subjektami. Počas svojej činnosti prichádzajú do styku so svojim okolitým prostredím. Do neho patria jednotliví odberatelia, dodávatelia, konkurenti, banky, ale aj štát.

Štát predstavuje verejnú autoritu, ktorá má zákonodarnú moc a upravuje pravidlá, ktorými sa jednotlivé subjekty v krajine musia riadiť. Štát plní niekoľko dôležitých funkcií, ktoré sú pre ekonomické subjekty prospešné – zabezpečuje ochranu, verejné osvetlenie, buduje cesty, mosty. To sú všetko benefity, ktoré ekonomické subjekty majú k dispozícii a uľahčujú im podnikanie. Na druhej strane štát určuje, akým podielom sú jednotlivé subjekty povinné prispievať na úhradu týchto statkov, a to prostredníctvom daní.

Cieľom diplomovej práce je analyzovať jednotlivé ekonomicko-finančné nástroje vlády, ktoré vplyvajú na daňové zaťaženie subjektov a v širšom zmysle slova aj na príjem do verejných rozpočtov. Na základe vplyvu daňových faktorov na vybraný daňový subjekt analyzovať dopad na jeho optimálne daňové zaťaženie. Aby sme mohli zabezpečiť dôsledné splnenie cieľa, rozčlenili sme si ho na niekoľko čiastkových cieľov:

- analyzovať jednotlivé opatrenia vlády, ktoré boli implementované do zákona o dani z príjmov a mali vplyv na zmenu daňového zaťaženia subjektov,
- zdôvodniť opodstatnenosť a význam takýchto opatrení – prečo vláda pristúpila k zmene daňovej legislatívy,
- vysvetliť reakciu daňových subjektov na implementované zmeny, vyčíslieť dopad na ich daňové zaťaženie pred a po zmene,
- ukázať všetky legálne dostupné prostriedky na optimalizáciu daňového zaťaženia subjektov bez uchýľovania sa k daňovým únikom,
- zhodnotiť, či jednotlivé nástroje vlády, ktorými sa snažila regulovať daňové zaťaženie vybraného subjektu boli úspešné, alebo sa daňový subjekt začal správať inak, aby eliminoval dôsledky, ktoré mu daná zmena mala priniesť.

3 Metodika práce a metódy skúmania

Písanie diplomovej práce pozostávalo z niekoľkých etáp. Prvou etapou bolo *získavanie odborných vedomostí* z danej problematiky z rôznych zdrojov. Informácie, ktoré obsahuje táto diplomová práca pochádzajú najmä z najnovších knižných publikácií ekonómov 21. storočia, z výročných správ finančného riaditeľstva, z internetových článkov, či z údajov z Eurostatu. Pri výbere vhodných informácií sme selektovali tie, ktoré sú relevantné, aktuálne a objasňujúce danú problematiku.

Druhou etapou je dôkladné *spracovanie dát*, na ktoré sme použili niekoľko metód:

- analýza dostupnej literatúry,
- syntéza jednotlivých vedomostí,
- komparáciu jednotlivých modelov zdanenia a názorov jednotlivých ekonómov na danú problematiku.

V tretej etape, ktorú tvorí vlastný prínos, sme vychádzali z interných dát vybraného daňového subjektu, predovšetkým z účtovného denníka, hlavnej knihy, excelovských hárkov upravených do podoby kontingenčných tabuliek, z podkladov pre daňovú kalkuláciu, z účtovných výkazov a daňového priznania k dani z príjmov právnických osôb.

Pri zostavovaní súvislého príkladu daňovej optimalizácie spoločnosti X-OPTIMAL, s. r. o. bolo veľmi dôležitou metódou skúmania *abstrakcia*. Z dôvodu, aby sme upriamili pozornosť na najdôležitejšie fakty v daňovej kalkulácii, abstrahovali sme od niektorých podrobností, najmä pri uvádzaní podrobného členenia odpočítateľných či pripočítateľných položiek. Nepoužitie tejto metódy by značne zväčšilo dĺžku praktickej časti a čitateľ by sa mohol v texte stratiť a prehliadnuť dôležité súvislosti.

Pri predikcii jednotlivých veličín boli použité rovnako ako v praxi, *kvalifikované odhady*, ktoré sa v konečnom dôsledku líšili od skutočnosti, no boli veľmi dôležitým krokom pre daňovú optimalizáciu. V predbežných kalkuláciách sme použili určité *zjednodušenie*, keďže predikované veličiny sme odhadovali v tisícoch €.

V príklade o správnom výbere vhodnej formy podnikania sme použili metódy komparácie, na základe ktorého sme boli schopní vybrať najvýhodnejší variant.

4 Výsledky práce a diskusia

4.1 Optimalizácia daňového zaťaženia právnických osôb

Počas svojej praxe som sa stretla s viacerými spoločnosťami, ktoré využívali rôzne nástroje daňovej optimalizácie. Jedna spoločnosť, ktorá si neželá byť menovaná (ďalej ju budeme volať len spoločnosť X-OPTIMAL, s. r. o.) mi poskytla úžasné vedomosti a know-how v oblasti daňovej optimalizácie, ktoré môžem s jej súhlasom využiť aj vo svojej diplomovej práci.

4.1.1 Charakteristika spoločnosti a oblasť jej podnikania

Aby sme boli schopní uskutočniť a pochopiť daňovú optimalizáciu v konkrétnej spoločnosti, vždy musíme mať k dispozícii dokonalé informácie o právnych pomeroch spoločnosti, o predmete jej činnosti a o podnikových procesoch, ktoré v nej prebiehajú.

Spoločnosť X-OPTIMAL, s. r. o. funguje na slovenskom trhu už od roku 2000 a má bohatú históriu. Je stopercentnou dcérskou spoločnosťou rakúskej materskej spoločnosti, ktorá patrí k svetovým lídrom v oblasti *prepravy nadrozmerných nákladov, práce so žeriavmi, prenájmom žeriavov, pracovných plošín, vysokozdvížných vozíkov a teleskopických manipulátorov*. Spôľahlivosť a kvalita sú pre spoločnosť veľmi dôležité. Veľkou výhodou tejto spoločnosti je know-how, ktoré sa v oblasti predmetu činnosti vyvíjalo niekoľko desaťročí. Aby spoločnosť bola svojim zákazníkom vždy k dispozícii, na Slovensku možno nájsť niekoľko pobočiek. V súčasnosti zamestnáva na Slovensku približne 80 zamestnancov a disponuje vozovým parkom s približne 250 najmodernejšími vysokovýkonnými zdvíhacími zariadeniami. Keďže ide o veľmi špecifické a drahé zariadenia, z dôvodu eliminácie rizík sú vo výlučnom vlastníctve materskej spoločnosti. Materská spoločnosť ich v jednotlivých krajinách po celej Európe prenajíma konečným zákazníkom prostredníctvom svojich dcérskych spoločností. Ide tak o reťazový prenájom.

4.1.2 Skutočnosti, ktoré predchádzali daňovej optimalizácii

Tak ako všetky spoločnosti na Slovensku, aj spoločnosť X-OPTIMAL, s. r. o. zasiahla finančná kríza, ktorá pretrvávala na Slovensku najmä v rokoch 2008 až 2012.

Daňové straty, ktoré táto spoločnosť dosiahla za roky 2010 až 2011 boli na jej pomery veľkého rozsahu, nakoľko stavebný priemysel zaznamenal výrazný útlm a padol takmer na minimum. Keďže spoločnosť patrí k stabilným partnerom na trhu, za ktorým stojí silné rakúske zastúpenie, materská spoločnosť nedovolila, aby spoločnosť X-OPTIMAL, s. r. o. vstúpila do konkurzu alebo reštrukturalizácie a preto ju počas tohto ťažkého obdobia finančne podporovala.

Po prehraní finančnej krízy boli daňové straty spoločnosti v hodnote takmer 4 miliónov eur. Dôsledky finančnej krízy pocítila aj štátna pokladnica, v ktorej chýbala značná časť prostriedkov. Na výpadok daňových príjmov štát zareagoval radikálnym spôsobom v oblasti umorovania daňových strát. Do konca roka 2013 platilo, že daňové straty, ktoré sa dosiahli v rokoch 2010 až 2013 sa môžu umorovať v priebehu 7 bezprostredne po sebe nasledujúcich obdobiach, a to počnúc zdaňovacím obdobím nasledujúcim po zdaňovacom období, za ktoré bola daňová strata vykázaná. S účinnosťou od 01.01.2014 štát stanovil, že neuplatnené časti daňových strát, ktoré sa dosiahli za roky 2010 až 2013 sa spočítajú a tento súčet môžu firmy amortizovať rovnomerne, presne počas 4 rokov. Spoločnosť X-OPTIMAL, s. r. o. sa tak dostala do situácie, keď musela každoročne vyčerpať daňovú stratu vo výške takmer 1 milión eur, ak nechcela, aby jej akákoľvek časť daňových strát prepadla.

Spoločnosť si prenajíma stroje predovšetkým od rakúskej materskej spoločnosti, preto mohla smerovať k istým špekuláciám ohľadom zníženia cien, za ktoré jej materská spoločnosť prenajíma stroje. Zákon o dani z príjmov však hovorí o tom, že obchody medzi spriaznenými osobami je potrebné realizovať za trhové ceny a dodržať tak princíp nezávislého vzťahu. Obzvlášť v Rakúsku sú transferové ceny zo strany daňového úradu veľmi často a dôsledne kontrolované. Ak by si spoločnosť X-OPTIMAL, s. r. o. aj vyjedнала lepšie podmienky, ako sú obvyklé, materská spoločnosť by bola v riziku v prípade začatia daňovej kontroly v Rakúsku. Takéto konanie by bolo klasifikované ako ***profit shifting***, teda ako situácia, keď spoločnosť prelieva svoje zisky v rámci skupiny do krajín, kde je výhodné tieto zisky zdaňovať. Okrem toho, že by rakúska materská spoločnosť musela v prípade odhalenia takéhoto obchodovania dodatočne zvýšiť svoj základ dane, riskovala by sankcie, ktoré sú v Rakúsku oveľa vyššie. Na Slovensku by sa v tomto prípade mohla urobiť korešpondujúca úprava, ktorá by však znížila základ dane a značná časť daňových strát by aj tak prepadla. Keďže spoločnosť sa snaží dodržiavať platnú legislatívu v medzinárodnom meradle, táto možnosť teda neprichádzala do úvahy a pri

fakturácii sa použili ceny a marže, ktoré sú obvyklé a podložené v skupinovej transferovej dokumentácii.

Ďalším dôvodom, prečo musela spoločnosť X-OPTIMAL, s. r. o. premýšľať o daňovej optimalizácii je fakt, že oblasť stavebníctva bola v pokrízovom období veľmi nestabilná. Veľa spoločností túto situáciu riešilo prostredníctvom konkurzov a reštrukturalizácii. Tie vyvolali tzv. domino efekt na trhu stavebníctva. Poctivé firmy sa dostávali do situácie druhotnej platobnej neschopnosti, nemali dostatok cash-flow na financovanie prevádzkovej činnosti a tým nemohli dosahovať predpokladané výsledky. Úspešnosť premietnutá do zisku teda prudko závisela od iných subjektov, nie len od spoločnosti ako takej.

Spoločnosť potrebovala vymyslieť, ako upraviť svoj základ dane tak, aby jej neprepadli daňové straty, ktoré chcela vyčerpať za zdaňovacie obdobia 2014 až 2017. V priebehu jednotlivých rokov si ukážeme, ako spoločnosť využívala zmeny v legislatíve vo svoj prospech a dôsledným daňovým plánovaním neprišla o jediné euro z daňových strát.

4.1.3 Zdaňovacie obdobie 2014

Najskôr si ukážeme, ako vyzerali daňové základy spoločnosti v jednotlivých rokoch 2008 až 2013 (pred odpočítaním daňových strát, v celých eurách):

Tabuľka č. 4: Vývoj daňových základov spoločnosti X-OPTIMAL, s. r. o. v rokoch 2008 až 2013

2008	2009	2010	2011	2012	2013
- 621 045	- 703 106	- 1 584 255	- 1 549 276	- 499 158	1 368 265

Zdroj: vlastné spracovanie

Ako môžeme vidieť, spoločnosť bola počas krízy a následne po nej v hlbokých stratách. Po kríze konečne dosiahla v roku 2013 kladný základ dane a mohla si odpočítať daňové straty z rokov 2008 a 2009. V tomto roku ešte nemusela rozmýšľať nad daňovou optimalizáciou – pre ňu bolo dôležité, že vyčerpala najmä daňovú stratu za rok 2008, pretože v roku 2013 tak mohla urobiť poslednýkrát. Daňovú stratu z roku 2009 si mohla uplatniť ešte v nasledujúcom zdaňovacom období v ľubovoľnej výške a spoločnosť predpokladala, že dosiahne kladný základ dane.

Prvé kroky k daňovej optimalizácii musela spoločnosť podniknúť až v roku 2014, nakoľko sa zmenila legislatíva v oblasti umorovania daňových strát, ako ukazuje nasledujúca Tabuľka č. 5:

Tabuľka č. 5: Prehľad umorovania daňových strát pred a po 01.01.2014

Obdobie, za ktoré bola dosiahnutá daňová strata	Spôsob amortizácie do 31.12.2013		Spôsob amortizácie od 01.01.2014	
	spôsob	max. počet období	spôsob	max. počet období
2008	ľubovoľne	5	ľubovoľne	5
2009				
2010	<u>ľubovoľne</u>	<u>7</u>	<u>rovnomerne</u>	<u>4</u>
2011				
2012				
2013	x	x		
2014	x		rovnomerne	4

Zdroj: vlastné spracovanie na základe zmien v zákone o dani z príjmov

Spolu s novelou Zákona o dani z príjmov účinnou od 01.01.2014, ktorá priniesla nový spôsob vysporiadania daňovej straty rovnomerne počas 4 rokov, prišli aj zmeny v oblasti *zdaňovania neuhradených záväzkov*. Pred týmto obdobím platilo, že základ dane sa upravoval o neuhradené záväzky, ktoré boli po splatnosti viac ako 36 mesiacov vo výške 100 %. Po novele bol daňový subjekt povinný zvýšiť základ dane v závislosti od toho, koľko dní prešlo od dohodnutej doby splatnosti nasledovne:

- ak uplynulo viac ako 360 dní, základ dane sa zvýši o 20 % menovitej hodnoty záväzku,
- ak uplynulo viac ako 720 dní, základ dane sa zvýši o 50 % menovitej hodnoty záväzku,
- ak uplynulo viac ako 1 080 dní, základ dane sa zvýši o 100 % menovitej hodnoty záväzku.

O tejto zmene sa diskutovalo medzi spoločnosťami už pred koncom roka 2013, kedy Národná rada túto zmenu schválila. Preto spoločnosť v snahe zvýšiť svoj základ dane kvôli odpočítaniu ¼ daňových strát sa presne rozhodla, ktoré záväzky z obchodného styku

materskej spoločnosti zaplatí a ktoré nie. **Preto už na začiatku roku 2014 prestala platiť staré záväzky a platila len tie novo vzniknuté, aby si mohla čo najviac zvýšiť základ dane z titulu neuhradených splatných záväzkov.** Týmto spôsobom spoločnosť „transformovala“ svoju daňovú stratu do pripočítateľnej položky za neuhradené záväzky po splatnosti, ktoré mohla v budúcnosti zaplatiť podľa toho, ako jej to bude vyhovovať a to len na základe toho, čo uvedie ako poznámku pre príjemcu (resp. variabilný symbol) v bankovej transakcii. Žiaden zákon neprikazuje, ktoré záväzky sa majú platiť ako prvé.

Spoločnosť však v istom okamihu potrebovala zistiť, či uvedený krok v daňovej optimalizácii bol úspešný, a či nie sú potrebné ešte ďalšie kroky. Preto v novembri 2014 analyzovala svoje hospodárske výsledky za jedenásť mesiacov a odhadla vývoj nákladov a výnosov na december 2014 tak, ako ukazuje Tabuľka č. 6:

Tabuľka č. 6: Predbežná daňová kalkulácia s predikciou na december 2014 v tis. €

Celkové výnosy (skutočnosť + predikcia)	9 678 000
Celkové náklady (skutočnosť + predikcia)	-9 072 000
Predbežný VH pred zdanením	606 000
Položky zvyšujúce základ dane	189 000
Položky znižujúce základ dane	- 113 000
Predbežný základ dane	682 000
¼ daňových strát na odpočítanie	-908 172
Základ dane bude potrebné zvýšiť minimálne o	226 172

Zdroj: vlastné spracovanie

V novembri 2014 to vyzeralo tak, že spoločnosti prepadne strata približne vo výške 226 172 €. Spoločnosť sa pozrela na vekovú štruktúru svojich záväzkov voči materskej spoločnosti a zaplatila do konca roka len tie záväzky, ktoré značne prevyšovali sumu 226 172 €. Spoločnosť samozrejme rátala s istou rezervou, preto po všetkých zrealizovaných platbách vyzeralo jej saldo záväzkov voči materskej spoločnosti nasledovne:

Tabuľka č. 7: Veková štruktúra záväzkov spoločnosti X-OPTIMAL, s. r. o. voči materskej spoločnosti v Rakúsku k 31.12.2014

Stav k 31.12.2014	do 360 dní	360 až 720 dní	720 až 1080 dní	viac ako 1080 dní
Suma neuhradených záväzkov	408 373	904 481	163 671	0
% dodania	0 %	20 %	50 %	100 %
Suma na dodanie	0	180 896	81 835	0

Zdroj: vlastné spracovanie

Celková suma záväzkov na dodanie bola spolu 262 732 €, teda táto suma predstavovala položku zvyšujúcu základ dane. Po daňovej optimalizácii bol daňový základ dostatočne vysoký na to, aby si spoločnosť mohla odpočítať plnú výšku $\frac{1}{4}$ daňových strát na daný rok. Reálne čísla v daňovej kalkulácii zobrazuje Tabuľka č. 8:

Tabuľka č. 8: Výsledná daňová kalkulácia spoločnosti X-OPTIMAL, s. r. o. za rok 2014

Celkové výnosy	9 685 946
Celkové náklady	-9 106 636
VH pred zdanením	579 310
Položky zvyšujúce základ dane (okrem dodania záväzkov)	197 659
DAŇOVÁ OPTIMALIZÁCIA (dodanie záväzkov – vid' Tabuľka č. 7)	262 732
Položky znižujúce základ dane	-115 174
Základ dane	924 527
Odpočet $\frac{1}{4}$ daňových strát	-908 172
Základ dane po odpočte $\frac{1}{4}$ daňových strát	16 355
Daňová povinnosť (22 %)	3 598

Zdroj: vlastné spracovanie

Môžeme konštatovať, že daňová optimalizácia spoločnosti X-OPTIMAL, s. r. o. za rok 2014 bola úspešná, spoločnosť odpočítala celú $\frac{1}{4}$ daňových strát. Dodané záväzky predstavujú dočasný rozdiel, ktorý je možné využiť v ďalších obdobiach. Spoločnosť navyše zaplatila na dani len o niečo viac, ako jej prikazoval zákon o dani z príjmov.

Novela zákona od 01.01.2014 totiž priniesla do podnikateľského života ďalšiu novinku – inštitút daňovej licencie (tzv. minimálna daň). Spoločnosť by tak musela pri svojom obrate zaplatiť daňovú licenciu vo výške 2 880 €.

4.1.4 Zdaňovacie obdobie 2015

Od 01.01.2015 došlo v slovenskej legislatíve opäť k výraznej zmene, keď zákonodarcovia priniesli nové ustanovenie ohľadom uznávania niektorých nákladov do daňových výdavkov až po ich úhrade. Išlo o súčasný § 17 ods. 19 zákona o dani z príjmov, kde sa uvádzajú položky, ktoré môžu byť daňovými výdavkami až po zaplatení, napr.:

- výdavky (náklady) na nájomné za prenájom hnutelnej veci alebo nehnuteľnosti,
- výdavky (náklady) na marketingové a iné štúdie,
- provízie za sprostredkovanie,
- výdavky (náklady) na poradenské a právne služby,
- výdavky (náklady) na získanie noriem a certifikátov a pod.

Táto novela otvorila pre spoločnosť X-OPTIMAL, s. r. o. úplne nové možnosti daňovej optimalizácie. Nakoľko detailný prepočet splatnosti jednotlivých záväzkov bol prácny a namáhavý (rok 2014), táto novela predstavovala značné zjednodušenie daňovej optimalizácie. Na druhej strane však vznikli spoločnosti isté problémy s nedostatočným cash-flow. Prevažnú časť prevádzkových nákladov spoločnosti predstavuje práve nájom plošín, žeriavov a prenájom administratívnych priestorov od spriaznených spoločností. Reálna doba splatnosti faktúr v stavebníctve sa pohybuje približne 3 mesiace, čiže spoločnosti vždy ku koncu roka zostávalo v nezaplatených nájmoch približne 1,5 – 1,8 milióna € (približne 500 až 600 tisíc eur mesačne). Táto suma zjavne prevyšovala sumu ¼ daňových strát, ktorá mohla byť využitá v tomto zdaňovacom období. Spoločnosť mala k 30.11.2015 pritom na účte len okolo 665 000 €. Taktiež musela myslieť na to, že ak nezaplatí záväzky, ktoré sčasti dodanila v roku 2014, jej daňový základ sa môže opäť zvýšiť, keďže uplynulo ďalších 360 dní. V priebehu roka 2015 totiž neuhradila žiaden z dodaných záväzkov. Tabuľka č. 9 predstavuje predbežnú daňovú kalkuláciu s odhadmi na december pred daňovou optimalizáciou.

Tabuľka č. 9: Predbežná daňová kalkuľácia s predikciou na december 2015 v tis. €

Celkové výnosy (skutočnosť + predikcia)	10 978 000
Celkové náklady (skutočnosť + predikcia)	-9 937 000
Predbežný VH pred zdanením	1 041 000
Položky zvyšujúce základ dane (okrem nezaplateného nájomného a dodania záväzkov)	185 000
Dodanie záväzkov	435 000
Nezaplatené nájomné	1 297 000
Položky znižujúce základ dane	-175 000
Predbežný základ dane	2 783 000
¼ daňových strát na odpočítanie	-908 000
Predbežný základ dane po odpočte ¼ daňových strát	1 875 000
Predbežná daňová povinnosť (22 %)	413 000

Zdroj: vlastné spracovanie

Keď si pozrieme VH pred zdanením, vidíme, že na odpočet daňových strát je dostatočný. Po zohľadnení pripočítateľných a odpočítateľných položiek, ktoré ešte nezahŕňajú nezaplatené nájomné a operácie s nezaplatenými záväzkami, dostaneme základ dane 1 051 000 €, z ktorého po odpočítaní ¼ daňových strát by sme dostali daňovú povinnosť približne 31 000 €.

Čo však spôsobilo, že naša predbežná daň po zohľadnení všetkých skutočností je taká vysoká? Ide práve o nezaplatené nájomné v celkovej hodnote 1 297 000 € bez DPH, kde daň z tejto pripočítateľnej položky tvorí približne 285 000 €. Druhou položkou, ktorá výrazným spôsobom zvyšuje našu daňovú povinnosť je ďalšie dodanie nezaplatených záväzkov z roku 2014 (v celkovej hodnote 1 476 525 €), ktoré predstavuje dodatočnú pripočítateľnú položku v sume približne 435 000 €. Daň z tejto pripočítateľnej položky predstavuje sumu približne 96 000 €. Spolu by teda spoločnosť musela kvôli týmto dvom položkám zaplatiť na dani o 381 000 € viac, než je potrebné. Pre túto spoločnosť predstavuje táto novela doslova likvidačné pravidlá, keďže celý jej business model je postavený práve na následnom prenájme, a to v sektore, kde sú splatnosti relatívne dlhé a platobná morálka zákazníkov neistá. Výnosy na výstupe musí zdaníť vždy, no náklady na vstupe si môže uznať až po zaplatení.

1. krok v daňovej optimalizácii – zníženie nezaplatených nájmov

Spoločnosť X-OPTIMAL, s. r. o. predostrela predbežnú daňovú kalkuláciu materskej spoločnosti v Rakúsku. Z celkovej sumy nezaplatených nájmov tvorilo približne 85 % nájomné strojov, ktoré fakturovala materská spoločnosť. Zvyšných 15 % tvorilo nájomné strojov a priestorov od tuzemských dodávateľov. Dôležité je ešte poznamenať, že pri tuzemských dodávateľoch je spoločnosť povinná zaplatiť nielen sumu, ktorú má v nezaplatených nájmoch, ale aj DPH, ktorá je súčasťou faktúry. Preto požiadala materskú spoločnosť o pôžičku v sume 1,4 milióna €. Materská spoločnosť súhlasila a dňa 29.12.2015 previedla na účet spoločnosti X-OPTIMAL, s. r. o. túto sumu. Spoločnosť následne vykonala dva druhy platieb:

- zaplatila 85 % nájomného materskej spoločnosti v Rakúsku (približne suma 1 103 000 €),
- zaplatila 15 % nájomného tuzemským dodávateľom (194 000 € + DPH, približne 233 000 €).

Po zaplatení nájmov jej zostalo z pôžičky k dispozícii ešte približne 64 000 €. Spoločnosť takýmto spôsobom transformovala záväzky voči materskej spoločnosti, ktoré mali formu nezaplatených nájmov do záväzku z pôžičky, ktorý nie je pripočítateľnou položkou k základu dane.

2. krok v daňovej optimalizácii – zaplatenie starých záväzkov

Spoločnosť mala k 29.12.2015 po zaplatení nájomného na bankovom účte zostatok približne 890 000 €. V druhom kroku sa teda podujala na zaplatenie starých záväzkov, ktoré podliehali v roku 2014 dodaniu a v roku 2015 by podliehali ďalšiemu dodaniu, ak by neboli uhradené. Keďže spoločnosť si chcela nechať na bankovom účte finančnú rezervu na bežnú prevádzku aspoň vo výške 300 000 €, rozhodla sa zaplatiť nájomné v sume približne 590 000 €. Po konzultácii s materskou spoločnosťou sa dohodli na splatení **presne vybraných konkrétnych záväzkov**, ktorých cieľom bola vopred určená optimalizácia základu dane. Splatenie záväzkov v jednotlivých kategóriách zobrazuje Tabuľka č. 10:

Tabuľka č. 10: Veková štruktúra záväzkov spoločnosti X-OPTIMAL, s. r. o. voči materskej spoločnosti v Rakúsku k 31.12.2014 a ich úhrada v roku 2015

Stav k 31.12.2014	do 360 dní	360 až 720 dní	720 až 1080 dní	viac ako 1080 dní
Suma neuhradených záväzkov	408 373	904 481	163 671	0
% dodania	0 %	20 %	50 %	100 %
Dodaná suma v 2014	0	180 896	81 835	0
Suma zaplatených záväzkov v 2015	311 962 <i>(v priebehu roka)</i>	419 891 <i>(29.12.2015)</i>	163 835 <i>(29.12.2015)</i>	0
Suma na oddanie v 2015	0	83 978	81 835	0

Zdroj: vlastné spracovanie

Spoločnosť sa snažila uhradiť najstaršie možné záväzky, aby mohla oddať čo najväčšiu možnú sumu a dodať čo najnižšiu s dostupnými finančnými prostriedkami. V jej najvyššom záujme bolo zaplatiť záväzky, ktoré sa v minulosti dodali na 50 % a ktoré, by sa k 31.12.2015 museli dodať ďalšími 50 %, ak by neboli uhradené. Zvyšnú časť spoločnosť X-OPTIMAL, s. r. o. použila na úhradu záväzkov, ktoré v minulosti dodala na 20 %. Na druhej strane však nesmieme zabúdať na to, že je potrebné dodať zvyšnú časť nezaplatených záväzkov voči materskej spoločnosti. Dodanie k 31.12.2015 zobrazuje Tabuľka č. 11:

Tabuľka č. 11: Veková štruktúra záväzkov spoločnosti X-OPTIMAL, s. r. o. voči materskej spoločnosti v Rakúsku k 31.12.2015

Stav k 31.12.2015	do 360 dní	360 až 720 dní	720 až 1080 dní	viac ako 1080 dní
Suma neuhradených záväzkov	67 440	96 411	484 590	0
% dodania	0 %	20 %	50 %	100 %
Celková suma na dodanie	0	19 282	242 295	0

Už dodané v minulosti	0	0	96 918	0
Suma na dodanie v 2015	0	19 282	145 377	0

Zdroj: vlastné spracovanie

Keď porovnáme celkovú sumu dodania záväzkov (164 659 €) a oddania záväzkov (165 813 €) tak zistíme, že tieto dve operácie mali na základ dane celkový vplyv vo výške -1 154 €. Keby k úhrade záväzkov nedošlo, boli by sme nútení zvýšiť základ dane o približne 435 000 €. Takýmto spôsobom sme eliminovali negatívne dôsledky dodávania nezaplatených záväzkov a znížili tak našu daňovú povinnosť za rok 2015. Výslednú daňovú kalkuláciu za rok 2015 zobrazuje Tabuľka č. 12:

Tabuľka č. 12: Výsledná daňová kalkulácia spoločnosti X-OPTIMAL, s. r. o. za rok 2015

Celkové výnosy	10 971 887
Celkové náklady	-9 965 595
VH pred zdanením	1 006 292
Položky zvyšujúce základ dane (okrem nezaplateného nájomného a dodania záväzkov)	191 402
Položky znižujúce základ dane (okrem oddania záväzkov)	-174 989
Nezaplatené nájomné	98 439
Dodanie záväzkov (vid' Tabuľka č. 11)	164 659
Oddanie záväzkov (vid' Tabuľka č. 10)	-165 813
Základ dane	1 119 990
¼ daňovej straty na odpočítanie	-908 172
Základ dane po odpočte ¼ daňových strát	211 818
Daňová povinnosť (22 %)	46 600

Zdroj: vlastné spracovanie

Z konečnej daňovej kalkulácie spoločnosti X-OPTIMAL, s. r. o. môžeme vidieť, že spoločnosť vhodnými krokmi daňovej optimalizácie znížila svoju daňovú povinnosť z približne 413 000 € na 46 600 €, čo v absolútnej hodnote predstavuje 366 400 €, pričom *najdôležitejšími prvkami daňovej optimalizácie v tomto roku bola transformácia záväzkov z nezaplatených nájmov t.j. z bežného obchodného styku do záväzku z pôžičky a čiastočné zaplatenie starých záväzkov.*

4.1.5 Zdaňovacie obdobie 2016

Počas zdaňovacieho obdobia 2016 bola spoločnosť X-OPTIMAL, s. r. o. opäť veľmi opatrná. Od septembra 2016 prestala materskej spoločnosti platiť nájomné za stroje, aby si prostredníctvom nezaplateného nájomného mohla v prípade nedostatočného základu dane pre odpočet daňovej straty navýšiť daňový základ. Spoločnosť v tomto roku investovala do opravy rozsiahleho parkoviska pre svoj vozový park, čo značne navýšilo jej prevádzkové náklady. Takisto v tomto roku spoločnosť tvorila veľmi vysoké opravné položky voči niekoľkým dôležitým obchodným partnerom, ktorí v tomto zdaňovacom období vstúpili do konkurzu alebo reštrukturalizácie. Ako môžeme vidieť, odhadovaný výsledok hospodárenia k 30.11.2016 je len vo výške približne 229 000 €, ako ukazuje Tabuľka č. 13:

Tabuľka č. 13: Predbežná daňová kalkúlia s predikciou na december 2016 v tis. €

Celkové výnosy (skutočnosť + predikcia)	10 623 000
Celkové náklady (skutočnosť + predikcia)	-10 394 000
Predbežný VH pred zdanením	229 000
Položky zvyšujúce základ dane (okrem nezaplateného nájomného a dodania záväzkov)	171 000
Dodanie záväzkov	248 000
Nezaplatené nájomné	1 504 000
Položky znižujúce základ dane (okrem zaplateného nájomného a oddania záväzkov)	-140 000
Nájomné z 2015, zaplatené počas 2016	-98 000
Oddanie záväzkov	0
Predbežný základ dane	1 914 000
¼ daňových strát na odpočítanie	-908 000
Predbežný základ dane po odpočte ¼ daňových strát	1 006 000
Predbežná daňová povinnosť (22 %)	221 000

Zdroj: vlastné spracovanie

Na základe vyššie uvedených údajov môžeme vidieť, že opatrné počítanie spoločnosti X-OPTIMAL, s. r. o. bolo opodstatnené. Ak by platila všetky nájomnky materskej spoločnosti a splatila by všetky staré záväzky, k 30.11.2016 by mala predbežný základ dane záporný,²³ a teda by jej prepadla celá ¼ daňových strát. Vďaka skrytým rezervám v podobe nezaplatených nájmov a starých nezaplatených záväzkov si však spoločnosť X-OPTIMAL, s. r. o. môže v podstate sama určiť, akú daňovú povinnosť chce dosiahnuť a na základe toho zaplatiť buď nájomné, alebo staré záväzky. Spoločnosť si zvolila výšku želaných daňových povinností približne na porovnateľnej úrovni s minulým obdobím. Na základe toho si určila aj želaný daňový základ, ako ukazuje Tabuľka č. 14:

Tabuľka č. 14: Výpočet želaného daňového základu za rok 2016

Želaná daňová povinnosť	47 000
Želaný daňový základ po odpočítaní ¼ daňových strát	235 000
¼ daňových strát na odpočítanie	908 000
Želaný daňový základ pred odpočtom ¼ daňových strát	1 143 000

Zdroj: vlastné spracovanie

Spoločnosť X-OPTIMAL, s. r. o. mala pri daňovej optimalizácii k dispozícii 2 nástroje. Buď mohla uhradiť všetky v minulosti dodané záväzky a o to menšiu sumu by musela spoločnosť použiť na úhradu nezaplatených nájmov, alebo nezaplatiť zo starých záväzkov nič a uhradiť len nezaplatené nájomné v potrebnej výške. Spoločnosť si teda zostavila oba tieto varianty, ako ich zobrazuje Tabuľka č. 15:

Tabuľka č. 15 : Varianty daňovej optimalizácie pre rok 2016

	Variant I	Variant II
VH pred zdanením	229 000	229 000
PP položky	171 000	171 000
OP položky	140 000	140 000

²³ 229 000 + 171 000 – 140 000 - 98 000 – 261 577 = -99 577 €

(VH pred zdanením + PP okrem dodania a nezaplatených nájmov – OP okrem oddania a zaplatených nájmov – zaplatené nájomnky v danom zdaňovacom období – oddanie záväzkov)

Dodanie zväzkov	0	271 000
Oddanie zväzkov	262 000 <i>(úhrada 581 000 €)</i>	0
Zaplatené nájomné z 2015 v 2016	98 000	98 000
Nezaplatené nájomné	1 243 000 <i>(úhrada 261 000 €)</i>	710 000 <i>(úhrada 794 000 €)</i>
Želaný základ dane pred odpočtom daňovej straty	1 143 000	1 143 000
Potrebné finančné prostriedky	842 000	794 000

Zdroj: vlastné spracovanie

Ako môžeme vidieť, Variant I si vyžaduje vyššie množstvo finančných prostriedkov, konkrétne o 48 000 € viac. Keďže je všeobecne známe, že peniaze, ktoré vynaložíme dnes, majú väčšiu hodnotu, ako peniaze, ktoré vynaložíme v budúcnosti, spoločnosť sa rozhodla pre Variant II. K 29.12.2016 zaplatila materskej spoločnosti 771 000 € za prenájom strojov. V tomto prípade pôžička nebola nutná, pretože spoločnosť mala na účte v čase vykonania platieb takmer 948 000 €. Čo sa týka výšky dodania zväzkov k 31.12.2016, to ukazuje Tabuľka č. 16:

Tabuľka č. 16: Veková štruktúra zväzkov spoločnosti X-OPTIMAL, s. r. o. voči materskej spoločnosti v Rakúsku k 31.12.2016

Stav k 31.12.2016	do 360 dní	360 až 720 dní	720 až 1080 dní	viac ako 1080 dní
Suma neuhradených zväzkov	665 236	0	96 411	484 590
% dodania	0 %	20 %	50 %	100 %
Celková suma na dodanie	0	0	48 206	484 590
Už dodané v minulosti	0	0	19 282	242 295
Suma na dodanie v 2016	0	0	28 924	242 295

Zdroj: vlastné spracovanie

V tomto zdaňovacom období sme nezaplatili žiadne zo starých záväzkov, ktoré už v minulosti podliehali čiastočnému dodaniu, preto nemáme žiadnu odpočítateľnú položku z tohto titulu a v zdaňovacom období 2016 sa výška dodania opäť zvýši. Výsledná daňová kalkulácia spoločnosti X-OPTIMAL, s. r. o. je zobrazená v Tabuľke č. 18:

Tabuľka č. 18: Výsledná daňová kalkulácia spoločnosti X-OPTIMAL, s. r. o. za 2016

Celkové výnosy	10 664 425
Celkové náklady	-10 450 470
VH pred zdanením	213 955
Položky zvyšujúce základ dane (okrem nezaplateného nájomného a dodania záväzkov)	165 235
Položky znižujúce základ dane (okrem zaplateného nájomného a oddania záväzkov)	-222 097
Nezaplatené nájomné	709 576
Zaplatené nájomné z roku 2015 v 2016	-98 439
Dodanie záväzkov (viď Tabuľka č. 16)	271 219
Oddanie záväzkov	0
Základ dane	1 039 449
¼ daňových strát na odpočítanie	-908 172
Základ dane po odpočte ¼ daňových strát	131 277
Daňová povinnosť (22 %)	28 881

Zdroj: vlastné spracovanie

Výsledná kalkulácia nám zobrazuje, ako spoločnosť dokázala vhodnými opatreniami a platbami optimalizovať svoj základ dane na približnú úroveň, ktorú si sama zvolila. Spoločnosť X-OPTIMAL, s. r. o. svoju daňovú stratu vyčerpala v plnej výške **resp. ju transformovala do nezaplatených nájmov**, ktoré si bude môcť v budúcnosti po úhrade odpočítať od svojho daňového základu, a to zase vo výške, akú si sama zvolí.

4.1.6 Zdaňovacie obdobie 2017

Zdaňovacie obdobie 2017 predstavuje pre spoločnosť X-OPTIMAL posledný rok, kedy si môže odpočítať zvyšnú časť daňových strát, ktoré dosiahla za roky 2010 až 2012. Keďže počas zdaňovacích období 2014 až 2016 už nedosiahla žiadnu daňovú stratu, spoločnosť sa rozhodla v tomto zdaňovacom období zaplatiť všetky v minulosti dodané záväzky, ktoré ešte neboli zaplatené. Spoločnosť musela počítať s tým, že tento krok bude mať v tomto zdaňovacom období vplyv na základ dane -532 796 €. Takisto zaplatila všetky nájomy, ktoré tvorili pripočítateľnú položku v minulom zdaňovacom období – takéto počítanie základ dane v roku 2017 opäť znížilo, a to presne o -709 576 €. Spoločnosť X-OPTIMAL, s. r. o. teda už v prvom štvrtroku 2017 vedela, že tento rok bude výška nezaplatených nájmov hrať v daňovej kalkulácii kľúčovú úlohu. K 30.11.2017 sa spoločnosť pozrela na svoje hospodárske výsledky, aby vedela, či je potrebné podniknúť ďalšie kroky. K 30.11.2017 boli predbežné hospodárske výsledky spoločnosti takéto:

Tabuľka č. 19: Predbežná daňová kalkulácia s predikciou na december 2017 v tis. €

Celkové výnosy (skutočnosť + predikcia)	11 739 000
Celkové náklady (skutočnosť + predikcia)	-11 231 000
Predbežný VH pred zdanením	508 000
Položky zvyšujúce základ dane (okrem nezaplateného nájomného a dodania záväzkov)	194 000
Dodanie záväzkov	0
Nezaplatené nájomné	2 256 000
Položky znižujúce základ dane (okrem zaplateného nájomného a oddania záväzkov)	-127 000
Nájomné z 2016, zaplatené počas 2017	-710 000
Oddanie záväzkov	-533 000
Predbežný základ dane	1 588 000
¼ daňovej straty na odpočítanie	-908 000
Predbežný základ dane po odpočte ¼ daňových strát	680 000
Predbežná daňová povinnosť (22 %)	143 000

Zdroj: vlastné spracovanie

Po zhodnotení finančnej situácie spoločnosť X-OPTIMAL, s. r. o. zistila, že má v nezaplatených nájmoch viac, ako potrebuje. Preto sa rozhodla materskej spoločnosti zaplatiť nájomné vo výške 520 000 €. Na tento krok spoločnosť nepotrebovala žiadne cudzie prostriedky, ani pôžičku od materskej spoločnosti. Spoločnosť mala dostatok finančných prostriedkov na bankovom účte. Po zaplatení jej malo v nezaplatených nájmoch ostať približne 1 736 000 €, ktoré pre spoločnosť predstavovalo optimálne zvýšenie základu dane z titulu nezaplatených nájmov, pri ktorom by zaplatila primeranú daň.

Nasledujúca Tabuľka č. 20 zobrazuje výšku oddaných záväzkov k 31.12.2017:

Tabuľka č. 20: Veková štruktúra záväzkov spoločnosti X-OPTIMAL, s. r. o. voči materskej spoločnosti v Rakúsku k 31.12.2016 a ich úhrada v roku 2017

Stav k 31.12.2016	do 360 dní	360 až 720 dní	720 až 1080 dní	viac ako 1080 dní
Suma neuhradených záväzkov	665 236	0	96 411	484 590
% dodania	0 %	20 %	50 %	100 %
Celková dodaná suma záväzkov	0	0	48 206	484 590
Suma zaplatených záväzkov v 2017	665 236	0	96 411	484 590
Suma na oddanie v 2017	0	0	48 206	484 590
Nezaplatené záväzky	0	0	0	0

Zdroj: vlastné spracovanie

Ako môžeme vidieť, staré záväzky, ktoré boli predmetom daňového posudzovania k 31.12.2016 boli v priebehu zdaňovacieho obdobia 2017 zaplatené a v minulosti dodaná suma týchto záväzkov tak bude tvoriť odpočítateľnú položku v sume 532 796 €. Po zaplatení nájmov materskej spoločnosti z minulého roka v sume 665 236 € tak spoločnosti už v salde záväzkov nefigurovali žiadne staré záväzky, ktoré by mali byť k 31.12.2017 predmetom dodania. Spoločnosť v zdaňovacom období 2017 tak neuzavrela len odpočet daňových strát za roky 2010 až 2012, ale uzavrela aj kapitolu daňovej optimalizácie, ktorá súvisela s dodaňovaním a oddaňovaním záväzkov. Všetky staré záväzky boli zaplatené

a tie nové už nespĺňali všetky podmienky na to, aby boli dodané – od 01.01.2015 sa nezaplatené nájom pred ich úhradou nemohli zahrnúť do daňových výdavkov, a teda takéto záväzok nepodlieha dodaniu. Nasledujúca tabuľka nám ukazuje skutočné čísla spoločnosti X-OPTIMAL, s. r. o. za rok 2017:

Tabuľka č. 21: Výsledná daňová kalkúlia spoločnosti X-OPTIMAL, s. r. o. za 2017

Celkové výnosy	11 767 819
Celkové náklady	-11 311 892
VH pred zdanením	455 927
Položky zvyšujúce základ dane (okrem nájomného a dodania záväzkov)	208 522
Položky znižujúce základ dane (okrem oddania záväzkov)	-125 039
Nezaplatené nájomné	1 736 956
Zaplatené nájomné z roku 2016 v 2017	-709 576
Dodanie záväzkov	0
Oddanie záväzkov (vid' Tabuľka č. 20)	-532 796
Základ dane	1 033 994
¼ daňových strát na odpočítanie	-908 172
Základ dane po odpočte ¼ daňových strát	125 822
Daňová povinnosť (21 %)	26 423

Zdroj: vlastné spracovanie

Ako opäť môžeme vidieť, spoločnosti sa podarilo vyčerpať ¼ daňových strát, pripadajúcu na tento rok a zaplatila primeranú daň. Daňová optimalizácia, ktorá primárne slúžila na vyčerpanie daňových strát sa tak úspešne skončila. V zdaňovacom období 2018 bude spoločnosť takisto uskutočňovať daňovú optimalizáciu, ale tá bude slúžiť už na zníženie výslednej daňovej povinnosti. V nezaplatených nájmoch má spoločnosť ešte 1 736 956 €, ktoré po zaplatení budú v ďalších zdaňovacích obdobiach tvoriť položku znižujúcu základ dane. Keď spriemerujeme VH spoločnosti X-OPTIMAL, s. r. o. za posledné štyri roky, priemerný VH je okolo 564 00 €, ak rátame s hodnotami za posledných päť rokov, ide o sumu 725 000 €. Spoločnosť môže sumu nezaplatených nájmov vo výške 1 736 956 € teda použiť približne v 3 ďalších zdaňovacích obdobiach na zníženie daňovej povinnosti. Je pritom úplne irelevantné, či zaplatí všetky staré nájom

a postupne bude znižovať sumu neuhradených nových nájmov, alebo bude postupne splácať staré nájmy a nové vždy k 31.12. daného roka zaplatí. ***V podstate môžeme konštatovať, že spoločnosť si transformovaním daňovej straty do pripočítateľnej položky vo forme nezaplatených nájmov umelo predĺžila obdobie, počas ktorej ju môže umorovať zo 4 zdaňovacích období na 7 zdaňovacích období.***

4.1.7 Skupinové zdanenie v Rakúsku

Daňové straty spoločnosti X-OPTIMAL, s. r. o. mohli byť využité aj iným spôsobom. Ako sme už niekoľkokrát uviedli, spoločnosť X-OPTIMAL, s. r. o. je stopercentnou dcérskou spoločnosťou rakúskej spoločnosti. V Rakúsku je možné od roku 2005 využiť možnosť ***tzv. skupinového zdanenia***. Ide v podstate o možnosť započítania daňových strát dcérskych spoločností so ziskom materskej spoločnosti. Dcérske spoločnosti tak môžu zmierniť daňovú povinnosť materskej spoločnosti, ktorú by zaplatila v Rakúsku. Ide o situáciu, keď sa za určitých podmienok nazerá na celú skupinu kapitálovo prepojených osôb ako na jeden daňový subjekt. Ustanovenia § 9 rakúskeho zákona o dani z príjmov právnických osôb (z nem. Körperschaftsteuergesetz 1988, ďalej len KStG) určujú, aký typ subjektov môže byť členom skupiny:

- plne zdaniteľné spoločnosti a družstvá, ktoré spadajú pod § 7, odsek 3 KStG (obchodné a odborné družstvá),
- porovnateľné subjekty, ktoré nie sú rezidentmi Rakúskej republiky, nachádzajúce sa v členskom štáte Európskej únie alebo v štáte, s ktorým existuje rozsiahly stupeň administratívnej pomoci (prostredníctvom dohôd o zdieľaní informácií). Tieto subjekty však musia byť výlučne finančne prepojené s úplne zdaniteľnými členmi skupiny alebo s rodičmi skupiny.

Skupina, ktorá chce využiť výhody skupinového zdanenia, musí dodržať tieto podmienky:

- kapitálová účasť vo výške viac ako 50 % a väčšina hlasovacích práv,
- podanie skupinovej žiadosti na daňový úrad,
- uzavretie skupinovej zmluvy na daňovú kompenzáciu v rámci skupiny,
- finančné prepojenie počas celého hospodárskeho roka alebo zostávajúce v skupine po dobu najmenej 3 rokov.

Od 01.01. 2015 bolo v rámci skupinového zdaňovania zavedené obmedzenie na použitie zahraničnej daňovej straty. Zahraničná dcérska spoločnosť môže svojej materskej spoločnosti poskytnúť priradenie straty len vo výške 75 % jej domáceho zdaniteľného príjmu v Rakúsku (zahŕňajú sa aj príjmy členov skupiny v Rakúsku, ktoré sú zapojené do skupinového režimu zdanenia).

Ak by spoločnosť X-OPTIMAL, s. r. o. previedla svoju daňovú stratu na materskú spoločnosť, záležitosť by sa neskončila. Materská spoločnosť by musela vo svojom účtovníctve **účtovať o budúcom daňovom záväzku z použitia straty zahraničnej dcérskej spoločnosti**. V prípade, že dcérska spoločnosť v nasledujúcich zdaňovacích obdobiach dosiahne zisk, od ktorého možno daňovú stratu odpočítať, rakúska materská spoločnosť je povinná „vrátiť“ túto časť daňovej straty svojej dcére, a tento rozdiel musí priznať a dodatočne zdaňovať. Spoločnosť X-OPTIMAL, s. r. o. by vo svojom účtovníctve musela zrkadlovo účtovať o budúcej daňovej pohľadávke. Rakúske skupinové zdanenie teda nie je absolútna kompenzácia ziskov a strát v skupine za dané zdaňovacie obdobie, ide len o využitie daňovej straty dcérskej spoločnosti v prípade, že dcérska spoločnosť túto stratu nemôže, resp. nie je schopná v ďalších zdaňovacích obdobiach použiť. Takisto by musela daňovú stratu vrátiť v prípade, ak by dcérska spoločnosť vstúpila do konkurzu alebo likvidácie. Po zvážení všetkých argumentov pre a proti sa rakúska materská spoločnosť rozhodla **nezahrnúť slovenskú spoločnosť X-OPTIMAL, s. r. o. do režimu skupinového zdanenia**.

Rakúske skupinové zdanenie umožňuje započítanie daňových strát v rámci skupiny, avšak za podmienky, že nie je možné vyčerpať túto daňovú stratu podľa vnútroštátneho právneho predpisu, kde je dcérska spoločnosť rezidentom. Iná by bola situácia, keby sa celá skupina zdaňovala podľa **modelu CCCTB – Spoločný konsolidovaný základ dane z príjmov právnických osôb (z angl. Common consolidated corporate tax base)**.

Princípom tohto modelu je unifikácia pravidiel určenia daňového základu, teda vytvoriť spoločné pravidlá vo všetkých členských štátoch EÚ. Išlo by o stopercentnú konsolidáciu daňového základu spoločností s cezhraničnými aktivitami, ktoré majú dcérsku spoločnosť, oprávnenú pobočku, alebo stálu prevádzkareň v inom členskom štáte Európskej únie. Pri tomto modeli je možný zápočet daňovej straty v skupine podnikov.

Dňa 15.03.2018 Európsky parlament schválil návrh smernice o CCCTB. Uznesenia Európskeho parlamentu budú zaslané Európskej komisii a Rade ministrov Európskej únie, ktorá musí rozhodnúť o konečnom znení úpravy. Takýto model zdanenia by bol pre celú skupinu, v ktorej sa nachádza aj spoločnosť X-OPTIMAL, s. r. o., veľmi výhodný,

nakoľko by jej umožňoval započítanie daňových strát ihneď, bez prenosu do ďalších období a bez rizika, že môže o určitú časť daňovej straty prísť.

4.2 Optimalizácia daňového zaťaženia rakúskych fyzických osôb

4.2.1 Právne formy podnikania na Slovensku a v Rakúsku

Slovenská republika je vďaka svojej daňovej politike a nízkym mzdám atraktívnou krajinou pre zahraničných investorov. Ide najmä o investorov z Rakúska a Nemecka. Pri začatí podnikania v inom štáte si musí byť investor vedomý pravidiel, ktoré platia v štáte, do ktorého sa rozhodol investovať. Výhodné je nájsť si odborníka, ktorý sa tejto problematike venuje. Poznanie kľúčových informácií, akými sú rozdiely v právnych predpisoch, v oblasti mzdovej politiky, či rozdieloch v zdaňovaní môžu značne uľahčiť podnikanie zahraničným investorom, a dokonca aj znížiť ich daňové zaťaženie.

Na Slovensku možno podnikat prostredníctvom rôznych foriem podnikania. Ak chce zahraničný investor podnikat prostredníctvom obchodnej spoločnosti, má na výber z dvoch typov spoločností:

1. Osobné obchodné spoločnosti

- a. **verejná obchodná spoločnosť** – túto spoločnosť môžu založiť min. 2 osoby – aj FO, aj PO. Zisk spoločnosti sa zdaňuje na úrovni spoločníkov.
- b. **komanditná spoločnosť** – túto spoločnosť môžu založiť min. 2 osoby, a to 1 komanditista a 1 komplementár. Môžu ju založiť FO aj PO. Zisk spoločnosti sa rozdelí rovnako medzi komplementára a komanditistu, prípadne v pomere, ktorý je určený v spoločenskej zmluve. Časť pripadajúca na komanditistu sa zdaňuje na úrovni samotnej komanditnej spoločnosti, časť zisku pripadajúca na komplementára sa zdaňuje na jeho úrovni.

2. Kapitálové spoločnosti

- a. **spoločnosť s ručením obmedzeným** – spoločnosť môže založiť min. 1 osoba, FO aj PO. Zisk sa zdaňuje na úrovni spoločnosti.
- b. **akciová spoločnosť** – môžu založiť min. dvaja akcionári FO alebo 1 PO. Zisk sa zdaňuje na úrovni spoločnosti.

- c. **družstvo** – môžu založiť 5 členovia FO alebo 2 PO. Zisk sa zdaňuje na úrovni družstva.

V Rakúskej republike sú najčastejšie formy podnikania takéto:

1. **Osobné spoločnosti**

- a. **verejná spoločnosť (OG)** – môžu založiť min. 2 osoby, zisk sa zdaňuje na úrovni spoločníkov. Rakúske OG je rovnaká forma podnikania ako naša v. o. s.
- b. **komanditná spoločnosť (KG)** – môžu založiť min. 2 fyzické osoby. Táto forma taktiež rozoznáva 2 typy spoločníkov – komanditistu (vklad) a komplementára (riadenie spoločnosti). Rakúsko má však úplne iný pohľad na komanditnú spoločnosť z hľadiska zdaňovania. *Zásadný rozdiel medzi týmito typom spoločnosti a klasickou komanditnou spoločnosťou na Slovensku je ten, že rakúska komanditná spoločnosť sa VŽDY zdaňuje na úrovni spoločníkov, t.j. na úrovni fyzických osôb.* Rakúska komanditná spoločnosť je transparentná, tzn. spoločník = spoločnosť, preto si spoločník sám sebe nemôže vyplatiť dividendu (resp. podiel na zisku). Ak si niečo spoločník aj vyplatiť, zníži to jeho vlastné imanie.

2. **Kapitálové spoločnosti**

- a. **spoločnosť s ručením obmedzeným (GmbH)** – taktiež môže založiť len 1 osoba, úplne rovnaké postavenie ako slovenská s. r. o.
- b. **akciová spoločnosť (AG)** – rovnaké postavenie ako slovenská a. s.

3. **Zmiešaná forma podnikania**

- a. **GmbH & Co KG** – ide o špecifický typ komanditnej spoločnosti, v ktorom je komanditista fyzická osoba a komplementára tvorí GmbH (právnická osoba). Komanditista sa zdaňuje daňou z príjmov fyzických osôb a komplementár GmbH daňou z príjmov právnických osôb.

Zdaňovanie spoločností v Rakúsku sa uskutočňuje na základe 2 právnych predpisov:

- Einkommensteuergesetz (EStG) – je zákon o dani z príjmov, ktorý platí pre FO,
- Körperschaftsteuergesetz (KStG) – zákon o dani z príjmov, ktorý platí pre PO.

4.2.2 Porovnanie zdanenia slovenskej s. r. o. a rakúskej GmbH

Jednou z najčastejších foriem podnikania rakúskych osôb na Slovensku je prostredníctvom spoločnosti s ručením obmedzeným. Porovnajme si teda, aké je daňové zaťaženie slovenskej s. r. o. a rakúskej GmbH.

Príklad č. 1:

Pán Milan Novák (rezident Slovenska) vlastní slovenskú s. r. o., ktorá za zdaňovacie obdobie 2017 dosiahla zisk pred zdanením 200 000 €. Pán Albrecht Nikolaus (rezident Rakúska) vlastní rakúsku GmbH, ktorá za zdaňovacie obdobie 2017 dosiahla zisk pred zdanením 200 000 €. Obaja majitelia si po zdanení zisku chcú vyplatiť dividendu v plnej výške. Aké bude daňové zaťaženie pána Nováka a pána Nikolausa? Zjednodušene predpokladajme, že zisk pred zdanením = základ dane.

Tabuľka č. 22: Porovnanie zdanenia slovenskej s. r. o. a rakúskej GmbH

	Milan Novák	Albrecht Nikolaus
Zisk pred zdanením	200 000	200 000
Daň z príjmov PO	(21 %) 42 000	(25 %) 50 000
Zisk po zdanení = dividend	158 000	150 000
Zrážková daň	(7 %) 11 060	(27,5 %) 41 250
Čistý príjem	146 940	108 750
Čistý príjem v %	73,47 %	54,38 %
Celková daň v %	26,53 %	45,63 %

Zdroj: vlastné spracovanie

Ako môžeme vidieť, daňové zaťaženie pri s. r. o. / GmbH je v Rakúsku oveľa vyššie. Vyššia je nielen sadzba dane z príjmov právnických osôb, ktorá je podľa § 22 ods. 1 KStG 25 %, ale vyššia je aj zrážková daň z dividend. Podľa § 27 ods. 2 EStG sú dividendy z GmbH príjmy z kapitálových zdrojov, a podľa § 27 ods. 1 EStG je sadzba dane z takýchto príjmov 27,5 %. **Daňové zaťaženie je v tomto prípade na Slovensku o 19,1 % nižšie ako v Rakúsku.**

4.2.3 Porovnanie zdanenia slovenskej k. s. a rakúskej KG

Veľmi častou formou podnikania rakúskych osôb na Slovensku je podnikanie prostredníctvom komanditnej spoločnosti. V nasledujúcom príklade si ukážeme, aké odlišnosti sú v zdaňovaní slovenskej a rakúskej komanditnej spoločnosti, ak sú komanditistom aj komplementárom dve fyzické osoby.

Príklad č. 2:

Pán Milan Novák a pán Karol Pekný si spolu založili slovenskú komanditnú spoločnosť. Pán Novák je komplementárom spoločnosti a pán Pekný komanditistom. V spoločenskej zmluve si upravili, že zisk sa bude deliť medzi nich rovnakým dielom.

Pán Albrecht Nikolaus a pán Felix Hansch si spolu založili rakúsku komanditnú spoločnosť. Pán Nikolaus je komplementárom spoločnosti a p. Hansch je komanditistom. V spoločenskej zmluve si upravili, že zisk sa bude deliť medzi nich rovnakým dielom. Obidve komanditné spoločnosti dosiahli za zdaňovacie obdobie 2017 zisk pred zdanením 200 000 €. Aké bude daňové zaťaženie všetkých štyroch osôb? Zjednodušene predpokladajme, že zisk pred zdanením = základ dane.

Tabuľka č. 23: Porovnanie zdanenia slovenskej k. s. a rakúskej KG

Typ spoločníka	k. s.		KG	
	komplementár	komanditista	komplementár	komanditista
Zisk pred zdanením	100 000	100 000	100 000	100 000
DPPO/DPFO	22 899	21 000	37 880*	37 880*
Zisk po zdanení = dividendu	77 101	79 000	62 120	62 120
Zrážková daň	0	5 530	0	0
Čistý príjem	77 101	73 470	62 120	62 120
Čistý príjem v %	77,10 %	73,47 %	62,12 %	62,12 %
Celková daň v %	22,90 %	26,53 %	37,88 %	37,88 %

* podrobný výpočet daňovej povinnosti sa nachádza v Tabuľke č. 24

Zdroj: vlastné spracovanie

Ako môžeme vidieť, v zdaňovaní slovenskej k. s. a rakúskej KG sú značné rozdiely. Kým v Rakúsku majú komplementár aj komanditista v oblasti zdaňovania rovnaké postavenie (ako fyzické osoby), v slovenskej komanditnej spoločnosti sa na komplementára nazerá ako na fyzickú osobu a na komanditistu ako na právnickú osobu.

V slovenskej komanditnej spoločnosti sme príjem pána Nováka (komplementár) zdanili sadzbou dane príjmov z fyzických osôb, a to 19 % z tej časti základu dane, ktorá nepresiahla 35 022,31 €. Zvyšok, t.j. 64 977,69 € sme zdanili 25 % sadzbou dane z príjmov fyzických osôb. Celkové daňové zaťaženie pána Nováka tak predstavuje 22,90 %. Príjem pána Pekného sme zdanili ako príjem právnickej osoby - zo sumy 100 000 sme vypočítali daň z príjmov právnických osôb so sadzbou 21 %. Pri vyplatení dividendy u komanditistu sa postupuje rovnako, ako pri vyplácaní dividendy u spoločníka v s. r. o, a teda z vyplatennej dividendy sme zrazili zrážkovú daň vo výške 7 %. Celkové daňové zaťaženie p. Pekného je 26,53 %.

V rakúskej komanditnej spoločnosti sme príjmy komplementára aj komanditistu zdaňovali rovnako, a to daňou z príjmov fyzických osôb podľa sadzieb platných podľa § 33 ods. 1 EStG. V Rakúsku pri fyzických osobách existuje niekoľko daňových pásem s rôznymi sadzbami dane, ako znázorňuje Tabuľka č. 24:

Tabuľka č. 24: Aktuálne daňové zaťaženie fyzických osôb v Rakúsku

DZ od	0	11 000	18 000	31 000	60 000	90 000	1 000 000
DZ do	11 000	18 000	31 000	60 000	90 000	1 000 000	nekonečna
Sadzba dane	0 %	25 %	35 %	42 %	48 %	50 %	55%
Zdanenie 100 000 €	0	1 750	4 550	12 180	14 400	5 000	0

Zdroj: vlastné spracovanie

Daňové zaťaženie rakúskeho komplementára a rakúskeho komanditistu je teda rovnaké, a to vo výške 37,88 %. Oproti slovenskému komplementárovi to je o 14,98 % viac a oproti slovenskému komanditistovi je to viac o 11,35 %.

Ako môžeme vidieť, daňové zaťaženie rakúskych subjektov je oveľa vyššie oproti slovenským subjektom. Ako je to však pri podnikaní rakúskych subjektov na Slovensku? Je možné výberom vhodnej formy podnikania znížiť ich daňové zaťaženie?

4.2.4 Výber vhodnej formy podnikania pre rakúsku fyzickú osobu

Predpokladajme, že pán Albrecht Nikolaus by chcel začať podnikat' na Slovensku. Nevie sa však rozhodnúť, ktorá právna forma bude pre neho najvýhodnejšia. Pán Albrecht premýšľal nasledovne:

1. **Založiť si v. o. s.** – keďže túto spoločnosť musia založiť min. 2 osoby, pán Nikolaus by musel na Slovensku najskôr založiť s. r. o., ktorá by bola jedným spoločníkom a on ako fyzická osoba druhým spoločníkom. Pán Nikolaus však vie, že by ako spoločník – fyzická osoba ručil za záväzky v. o. s. celým svojím majetkom, preto túto možnosť zavrhol.
2. **Založiť si k. s.** – túto spoločnosť musia taktiež založiť min. 2 osoby – komanditista, ktorý je povinný vložiť minimálny vklad vo výške 250 € a komplementár, ktorý riadi spoločnosť, ale ručí za záväzky komanditnej spoločnosti celým svojím majetkom. V tomto prípade by musel pán Nikolaus založiť najskôr s. r. o., ktorá by bola komplementárom komanditnej spoločnosti a pán Nikolaus ako fyzická osoba by bol komanditistom spoločnosti. Vytvorená spoločnosť s. r. o. by ručila za záväzky spoločnosti len do výšky svojho základného imania a pán Nikolaus len do výšky svojho nesplateného vkladu. Pán Nikolaus teda zvažuje takúto možnosť podnikania.
3. **Založiť si s. r. o.** – túto spoločnosť môže založiť minimálne 1 osoba. Pán Nikolaus by tak spoločnosť s. r. o. mohol založiť ihneď, pričom ako jediný spoločník s. r. o. by ručil za záväzky spoločnosti len do výšky svojho nesplateného vkladu. Pán Nikolaus teda zvažuje aj túto možnosť podnikania.

Pán Nikolaus zvažuje možnosť podnikania na Slovensku prostredníctvom komanditnej spoločnosti alebo prostredníctvom spoločnosti s ručením obmedzeným. Na prvý pohľad sa zdá, že podnikanie prostredníctvom s. r. o. je jednoduchšou voľbou. Ako je to však v prípade zdaňovania príjmov z podnikania? Ide v oboch možnostiach o rovnaké daňové zaťaženie pre pána Nikolausa?

Príklad č. 3:

Predpokladajme, že pán Albrecht Nikolaus podniká:

a) prostredníctvom spoločnosti SRO, s. r. o., kde je jediným spoločníkom,

b) prostredníctvom komanditnej spoločnosti KS, k. s. s dvoma spoločníkmi:

- komplementárom je spoločnosť ABC, s. r. o., ktorej jediným spoločníkom je pán Albrecht Nikolaus. Podľa spoločenskej zmluvy bude komplementárovi pridelený zisk vo výške 1 %,
- komanditistom spoločnosti je pán Albrecht Nikolaus ako fyzická osoba, ktorá je rezidentom Rakúska. Podľa spoločenskej zmluvy bude komanditistovi pridelený zisk vo výške 99 %.

Obe spoločnosti dosiahli za zdaňovacie obdobie 2017 základ dane vo výške 200 000 €.

Aké je daňové zaťaženie pána Albrechta Nikolausa v oboch prípadoch?

Tabuľka č. 25: Daňové zaťaženie rakúskej FO pri podnikaní cez s. r. o. a k. s.

Typ spoločnosti	SRO, s. r. o.	KS, k. s.	
		ABC, s. r. o.	Albrecht Nikolaus
Zisk pred zdanením	200 000	2 000	198 000
DPPO	42 000	420	41 580
Zisk po zdanení = dividenda	158 000	1 580	156 420
Zrážková daň – SK	(7 %) 11 060	(7 %) 110,6	(7 %) 10 949
Zrážková daň - AT	(20,5 %) 32 390	(20,5 %) 323,9	0
Čistý príjem	114 550	1 145,5	145 471
		146 616,5	
Čistý príjem v %	57,28 %	73,31 %	
Celková daň v %	42,72 %	26,69 %	

Zdroj: vlastné spracovanie

Po porovnaní oboch foriem podnikania zisťujeme, že pre pána Albrechta Nikolausa je podnikanie na Slovensku prostredníctvom komanditnej spoločnosti omnoho výhodnejšie, ako podnikanie prostredníctvom spoločnosti s ručením obmedzeným.

Ako môžeme vidieť, vyplatená dividenda zo spoločnosti s ručením obmedzeným je v Rakúsku predmetom dane podľa § 27 ods. 2 EStG. Takýto príjem zákon priamo definuje ako príjem z kapitálových zdrojov a podlieha teda zrážkovej dani vo výške 27,5 %. Keďže

však ide o príjem zo zdrojov v zahraničí, treba sa pozrieť, ako zdanenie dividend upravuje zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia. V článku 10, ods. 1 a 2 sa dočítame nasledovné:

(1) Dividendy vyplácané spoločnosťou, ktorá má sídlo v jednom zmluvnom štáte, osobe majúcej bydlisko alebo sídlo v druhom zmluvnom štáte, sa môžu zdaňovať v tomto druhom štáte.

(2) Tieto dividendy sa však môžu zdaňovať v zmluvnom štáte, v ktorom má sídlo spoločnosť, ktorá ich vypláca, a to podľa práva tohto štátu; daň však nesmie presiahnuť 10 % hrubej sumy dividend.

Podľa zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia má teda Slovenská republika právo na zdanenia dividend, ktoré vypláca spoločnosť s .r. o., a to podľa platnej legislatívy vo výške 7 %. Takéto zdanenie rešpektuje zmluvu o zamedzení dvojitého zdanenia, pretože zrazená daň nepresahuje 10 % hrubej sumy dividendy.

Takisto má právo na zdanenie tejto dividendy aj Rakúska republika vo výške 27,5 %. Aby však nedošlo k dvojitému zdaneniu, použijú sa ustanovenia Článku 23 odsek 2 a) a b) Zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia:

(2) Osobe majúcej bydlisko alebo sídlo v Rakúskej republike sa určí daň takto:

*a) Ak osoba majúca bydlisko alebo sídlo v Rakúskej republike poberá príjmy alebo má majetok a ak tieto príjmy alebo tento majetok sa môžu podľa tejto Zmluvy zdaňovať v Československej socialistickej republike, **vyjme** Rakúska republika, s výhradou ustanovenia uvedeného pod písmenom b), tieto príjmy alebo tento majetok zo zdanenia.*

*b) Ak osoba majúca bydlisko alebo sídlo v Rakúskej republike poberá príjmy, ktoré sa môžu zdaňovať podľa **článkov 10 (dividendy) alebo 12 (licenčné poplatky)** v Československej socialistickej republike, **započíta** Rakúska republika na daň, ktorá sa má vybrať z príjmu tejto osoby sumu, ktorá zodpovedá dani zaplatenej v Československej socialistickej republike.*

Podľa tohto ustanovenia teda Rakúska republika po zápočte zrazí daň z dividend len vo výške rozdielu. Urobí tak pri spoločnostiach SRO, s. r. o. a pri spoločnosti ABC, s. r. o.

Pri dividende z komanditnej spoločnosti tak Rakúska republika nespraví. Dochádza tu totiž k hybridnému posudzovaniu daného príjmu:

- v Slovenskej republike ide o vyplatenie dividendy komanditistovi, ktoré podlieha 7 % zrážkovej dani,
- v Rakúskej republike ide o osobný príjem, ktorý bol už zdanený v zahraničí a teda takýto príjem Rakúska republika vyjme zo zdanenia.

Aby dividenda podliehala zdaneniu podľa § 27 ods. 2 EStG, musí ísť o príjem z kapitálovej spoločnosti. K tejto záležitosti Ministerstvo financií Rakúskej republiky vydalo názor, že pri porovnaní, či sa v zahraničí jedná o kapitálovú spoločnosť alebo osobnú spoločnosť, sa aplikuje rakúsky princíp na porovnanie. Keďže komanditná spoločnosť medzi kapitálové spoločnosti podľa rakúskej legislatívy nepatrí, nepodlieha ani dividenda zo slovenskej komanditnej spoločnosti zdaneniu v Rakúskej republike.

Slovenská republika však takýto príjem oprávnene zdaní 7 % zrážkovou daňou. Oproti sadzbe dane platnej v Rakúsku vo výške 27,5 % je táto suma veľmi nízka a pre Rakúšanov veľmi výhodná. Keď si navyše uvedomíme, že vyplatenie dividend za roky 2004 až 2016 vôbec nepodliehalo v Slovenskej republike zrážkovej dani, daňové zaťaženie rakúskych komanditistov bolo ešte nižšie.

Môžeme teda konštatovať, že podnikanie rakúskych osôb v Slovenskej republike je veľmi výhodné, najmä ak si tieto osoby vyberú ako právnu formu podnikania komanditnú spoločnosť. Slovenská republika je tak pre rakúskych podnikateľov najbližším „daňovým rajom“.

Záver a diskusia

Štát je jedným zo subjektov trhu, ktorý určuje pravidlá správania sa a eliminuje trhové zlyhania. Ide najmä o financovanie verejných statkov. Najvýznamnejším zdrojom príjmov verejných rozpočtov sú dane. Tie sú vyberané od ekonomických subjektov predovšetkým pri dosahovaní príjmov, vlastníctve majetku či nákupe statkov a služieb. Štát sa snaží vhodným nastavením daňového systému maximalizovať príjmy do verejných rozpočtov. Na druhej strane však stoja daňové subjekty, ktoré sa snažia minimalizovať svoje daňové zaťaženie. Vláda má k dispozícii viacero nástrojov na ovplyvnenie daňového systému, ktorý má v konečnom dôsledku vplyv na daňové zaťaženie subjektov.

Štát môže zvoliť, aký model zdanenia bude v krajine platiť – či zavedie model lineárnej dane, alebo progresívny model zdanenia. Model lineárnej dane je jednoduchý, motivuje ľudí k práci, je katalyzátorom ekonomického rastu, znižuje nezamestnanosť, láka zahraničných investorov a prispieva k znižovaniu šedej ekonomiky. Pri modeli lineárnej dane môže vláda optimalizovať daňové zaťaženie subjektov zmenou výšky nezdaniteľnej časti dane, napr. ju môže v krízovom období zvýšiť. Tento model zdanenia najviac vyhovuje vysokopríjmovej skupine daňových poplatníkov, pretože pri dosiahnutí akéhokoľvek príjmu prevyšujúceho hodnotu nezdaniteľnej časti základu dane, výška hraničnej daňovej sadzby nemôže prekročiť výšku aktuálne platnej sadzby dane.

Na druhej strane sa však čoraz častejšie dostáva do popredia problém neustáleho zvyšovania sa príjmovej nerovnosti. Ekonomovia ako Thomas Piketty alebo Anthony B. Atkinson upozorňujú, že za posledných 50 rokov narástla dôchodková nerovnosť do enormných rozmerov. Preto navrhujú, aby sme sa vrátili k omnoho progresívnejšiemu modelu zdanenia, ktorého cieľom bude regulácia kapitalizmu. S týmto modelom zdanenia sa spájajú diskusie ekonómov o najvyššej hraničnej sadzbe dane z príjmov, ktorá by mala byť podľa rôznych vedeckých štúdií na úrovni niekde medzi 56,6 % až 83 %.

Štát sa k zmene daňových sadzieb uchýľuje však až v krajnom prípade, pretože daňové subjekty sú na takúto zmenu mimoriadne citlivé. Rafinovanejším spôsobom je rozširovanie daňového základu. To skrýva predovšetkým zrušenie oslobodení, sprísňovanie pravidiel pre uplatňovania niektorých nákladov do daňových výdavkov, sprísnenie možnosti umorovania daňových strát či zmeny v odpisovej politike.

Možnosť zmeny daňového zaťaženia daňových subjektov vedie aj cez nové prvky, ktoré by v budúcnosti mohli byť implementované do daňových systémov jednotlivých

štátov. Ide najmä o progresívnu globálnu daň z kapitálu, ktorej tvorcom je ekonóm Thomas Piketty. Podľa neho je priemerné zdanenie milionárov na veľmi nízkej úrovni, kým najviac daňovo zaťažení sú práve ľudia s nižšími príjmami. Riešením by teda mohlo byť zdanenie celosvetového čistého bohatstva, ktoré zahŕňa finančný majetok (akcie, dlhopisy, podiely, obligácie) a nehnuteľnosti očistené od dlhu.

Je však takýto postup správny? Táto myšlienka má mnoho zástancov, ale aj odporcov. Ohodnocovanie bohatstva na základe hodnoty vlastnených akcií je podľa odporcov čistá fikcia. Poznáme veľa prípadov, kedy jedna udalosť (vyjadrenie vedúcich predstavitel'ov, úmrtie vlastníka, zmena hlavného manažéra, príchod nového konkurenta) mala obrovský vplyv na rapídny pokles akcií na burze. Iným prípadom je napr. spoločnosť Tesla Motors, Inc. – táto spoločnosť dosahuje už niekoľko rokov záporné výsledky hospodárenia v desiatkach až stovkách miliónov dolárov, avšak akcie tejto spoločnosti majú na burze vysokú hodnotu len kvôli príťažlivej vízii. Ekonomovia, ako napr. Nicholas Gregory Mankiw tvrdia, že kapitál by v dlhodobom horizonte nemal byť dokonca zdanený vôbec. Zástancovia progresívnej globálnej dane z kapitálu tvrdia, že tento model by mohol byť prospešný pri efektívnom riadení finančných kríz, pri eliminácii daňových únikov a pri presune majetku do daňových rajov. Práve daňové raje a netransparentnosť bankových inštitúcií v týchto krajinách predstavujú veľký problém, ktorému musí Európska únia čeliť. Je teda otázkou času, či v snahe bojovať proti tomuto problému využije túto myšlienku, alebo využije iný spôsob boja proti daňovým únikom prostredníctvom daňových rajov.

Vládne výdavky každoročne rastú, no v ekonomickom živote dochádza k situáciám, že aktuálny daňový systém nedokáže zabezpečiť daňové príjmy v dostatočnej výške. V snahe reagovať na výpadok daňových príjmov štáty používajú najjednoduchšie nástroje, ktoré majú k dispozícii. Ide najmä o sprísňovanie vnútroštátnych pravidiel zdanenia. Pri tomto postupe dochádza k zvyšovaniu daňového zaťaženia a je samozrejmé, že daňové subjekty pristúpia k daňovej optimalizácii.

Takisto to bolo aj v prípade spoločnosti X-OPTIMAL, s. r. o., ktorej sa významným spôsobom dotkla novela zákona o novom spôsobe umorovania daňových strát dosiahnutých za zdaňovacie obdobia 2010 až 2013 (predtým sa mohli umorovať 7 zdaňovacích období v ľubovoľnej výške, od 01.01.2014 počas 4 zdaňovacích období rovnomerne). Spoločnosť v zdaňovacích obdobiach 2010 až 2012 dosiahla daňové straty vo výške 3 632 688 € a vedela, že je potrebné podniknúť určité kroky, aby mohla každý rok využiť ¼ daňových strát vo výške 908 172 €. Priemerný základ dane spoločnosti bol pritom vždy niekde na úrovni medzi 550 000 € až 750 000 €. Prvý rok spoločnosť

X-OPTIMAL, s. r. o. využila vo svoj prospech ďalšiu daňovú zmenu – zvyšovanie základu dane pri nezaplatených splatných záväzkoch. Do 01.01.2014 sa základ dane zvyšoval len pri záväzkoch, ktoré boli po splatnosti viac ako 36 mesiacov. Od 01.01.2014 sa dodaňovanie záväzkov uskutočňovalo už aj pri záväzkoch, ktoré boli po splatnosti viac ako 360 dní. Spoločnosť sa preto v roku 2014 rozhodla neplatiť materskej spoločnosti najstaršie záväzky, aby si mohla čo najviac zvýšiť základ dane. Spoločnosť tak časť daňovej straty, ktorú by si v roku 2014 nemohla odpočítať od základu dane, transformovala do dočasného rozdielu z titulu nezaplatených záväzkov.

Od 01.01.2015 vstúpila do platnosti novela o uznávaní niektorých nákladov do daňových výdavkov až po zaplatení. Jedným z nich bol aj prenájom, ktorý tvoril drvivú väčšinu nákladov spoločnosti X-OPTIMAL, s. r. o. Spoločnosti sa otvorili úplne nové možnosti optimalizácie, keď jej na konci roka stačilo zhodnotiť finančnú situáciu a rozhodnúť sa, akú časť nechá v nezaplatených nájmoch. Prostredníctvom nezaplatených nájmov si regulovala výšku základu dane, aby bol buď dostatočný pre odpočet ¼ daňových strát, alebo bol na takej úrovni, aby zaplatila len primeranú daň. Spoločnosti sa tak podarilo vyčerpať každé euro daňových strát a prostredníctvom dočasného rozdielu, ktorý jej vznikol z nezaplatených nájmov si „umelo“ predĺžila dobu odpisovania, nakoľko v budúcnosti z nich zaplatí len toľko, koľko jej bude vyhovovať.

Dobrym spôsobom daňovej optimalizácie je aj výber vhodnej formy podnikania. Obzvlášť to platí pre rezidentov Rakúska alebo Nemecka. Prostredníctvom praktických príkladov sme porovnali daňové zaťaženie rezidenta Rakúska pri rôznych formách podnikania a zistili sme, že najvýhodnejšie je pre neho podnikat' na Slovensku prostredníctvom komanditnej spoločnosti. Keďže pri podnikaní prostredníctvom komanditnej spoločnosti sú potrebné 2 osoby – komplementár a komanditista, rezident Rakúska si pre tento účel založí slovenskú spoločnosť s ručením obmedzeným. Táto spoločnosť bude komplementárom a rezident Rakúska komanditistom komanditnej spoločnosti. Najvýhodnejšie je, ak sa v spoločenskej zmluve prisúdi nízke percento pri rozdeľovaní zisku komplementárovi a vysoké percento sa prisúdi komanditistovi.

Komanditná spoločnosť je totiž inak chápaná v Rakúsku, ako na Slovensku – ide o hybrid. Slovenský komanditista sa zdaňuje na úrovni spoločnosti a následne si vypláti dividendu. Rakúsky komanditista je vždy fyzická osoba, a preto sa tento príjem zdaní na úrovni fyzickej osoby. Takýto čistý príjem sa v Rakúsku neposudzuje ako dividendu. Podľa Ministerstva financií Rakúskej republiky sa pri zdrojoch zo zahraničia použije rakúsky princíp na porovnanie, preto dividendu zo slovenskej komanditnej spoločnosti pre

komanditistu je chápaná ako osobný príjem zdanený v zahraničí, kým dividenda zo spoločnosti s ručením obmedzeným je príjem z kapitálového majetku a podlieha zrážkovej dani 27,5 %.

Významným spôsobom, ako zvýšiť daňové príjmy bez zvyšovania daňového zaťaženia subjektov je uskutočňovať efektívne daňové kontroly. Rakúska republika napr. nevydá spoločnosti DIČ bez toho, aby pracovník daňového úradu neprišiel odfotiť priestory spoločnosti, kde má sídlo. Rakúska republika sa tak snaží eliminovať vznik schránkových firiem, ktoré sú súčasťou štruktúry, kde konečným beneficiantom je osoba v daňovom raji. Rakúska republika tvrdo postupuje aj v oblasti daňových výdavkov súvisiacich s osobnými automobilmi. Ak daňový úrad zistí, že firemné auto používa osoba blízka konateľovi (firemné auto používa dcéra, manželka, syn), rakúsky daňový úrad takéto počínanie považuje za krátenie dane z príjmov právnických osôb a krátenie zrážkovej dane – ide o skrytú dividendu, ktorá nebola zdanená a tvorí daňové náklady spoločnosti. Navyše za krátenie daní presahujúcich 100 000 € hrozí rakúskemu občanovi automaticky odňatie slobody. Slovenská republika by mohla prebrať niektoré prvky z rakúskeho daňového systému za účelom optimalizácie daňového systému a eliminácie daňových únikov.

Optimálnosť zdanenia vždy bola a bude predmetom diskusií, avšak čoraz väčší rozmer nadobúda v medzinárodnom meradle pri cezhraničných aktivitách. Je teda len otázkou času, čo nové nám budúcnosť v tejto oblasti prinesie.

Zoznam použitej literatúry

- [1.] ATKINSON, A. B. 2016. *Ekonomika nerovnosti*. Brno : BizBooks, 2016. 372 s. ISBN 978-80-265-0508-2
- [2.] BREWER, M. – SAEZ, E. – SHEPHARD, A. 2008. *Means-testing and tax rates on earnings* : report. London : Oxford University Press, 2008, 90 p.
- [3.] DEVEREUX, M. 1992. The Ruding Committee Report: An Economic Assessment. In *Fiscal Studies*, Vol. 13, No. 2, p. 96-107. ISSN 1475-5890
- [4.] HACKER, J. S. – PIERSON, P. 2010. *Winner-Take-All Politics*. London : Simon & Schuster, 2010. 357 s. ISBN 978-1-4165-8869-6
- [5.] HOWSTRAND, D. 2013. *Understanding Progressive tax*. [online]. Ames : Iowa StateUniversity, 2013.
<https://www.extension.iastate.edu/AGDm/wholefarm/html/c5-212.html>
- [6.] KESSLER, S. 2017. *Tax the robots? „No way,“ says EU official tasked with preparing Europe for a digital future*. [online]. Dostupné na internete: <<https://qz.com/997596/eu-commissioner-andrus-ansip-does-not-support-bill-gates-idea-for-a-robot-tax/>>
- [7.] LACINA, L. 2007. *Měnová integrace. Náklady a přínosy členství v měnové unii*. 1. vydanie. Praha : C. H. Beck, 2007. 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5
- [8.] MACÍKOVÁ, P. 2017. *Najlepšia efektívna daňová sadzba* : tlačová správa. Bratislava : Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, 2017, s. 1
- [9.] MCGOOGAN, C. 2017. *South Korea introduces world's first robot tax*. [online]. Dostupné na internete: <<https://www.telegraph.co.uk/technology/2017/08/09/south-korea-introduces-worlds-first-robot-tax/>>

- [10.] OLŠAVSKÁ, I. 2013. *Komparácia daňových systémov vybraných štátov EÚ* : diplomová práca. Banská Bystrica : Bankovní institut vysoká škola Praha, 2013. 87 s.
- [11.] PIKETTY, T. – SAEZ, E. – STANTCHEVA, S. 2014. Optimal Taxation of Top Labor Incomes: A Tale of Three Elasticities. In *American Economic Journal: Economic Policy, Vol. 6, No. 1, p. 230-271*
- [12.] PIKETTY, T. 2015. *Kapitál v 21. storočí*. Bratislava : Ikar, 2015. 749 s. ISBN 978 80-551-4248-7
- [13.] SAMUELSON, P. A. – NORDHAUS, W. D. 2000. *Ekonomia*. Bratislava : ELITA, 2000. 820 s. ISBN 80-8044-059-X
- [14.] SCHULTZOVÁ, A a kol. 2009. *Daňovníctvo – daňová teória a politika*. Bratislava : IuraEdition, 2009. 237 s. ISBN 978-80-8078-264-1.
- [15.] STREJČEK, I. 2005. *Co je to rovná daň?* [PowerPoint]. Získané z <http://slideplayer.cz/slide/2723958/>
- [16.] ŠIMONOVÁ, J. 2017. *Daňové úniky v Slovenskej republike*. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017. 176 s. ISBN 978-80-816-8603-0
- [17.] Zákon č. 595/2003 Z. z. zo 4. decembra 2003 o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.